

Ma'rifat

1931-yildan chiqa boshlagan • e-mail: info@marifat.uz • 2019-yil 24-aprel, chorshanba № 31 (9200)

ENLIGHTENMENT XALQ ZIYOLILARI GAZETASI معرفت

O'ZBEKISTON PREZIDENTINING QOZOG'ISTON PREZIDENTI BILAN TELEFON ORQALI MULOQOTI TO'G'RSIDA

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyev 23-aprel kuni Qozog'iston Respublikasi Prezidenti Qosim-Jomart Toqayev bilan telefon orqali muloqot qildi.

Prezidentimiz Qozog'iston rahbarini joriy yil 9-iyun kuni o'tkazilishi rejalashtirilgan navbatdan tashqari Qozog'iston Respublikasi Prezidenti sayloviga nomzod etib ilgari surilgani bilan qutladi va ushbu muhim siyosiy tadbirning o'tkazilishida muvaffaqiyat tiladi.

Davlat rahbarlari Qozog'iston Prezidenti Qosim-Jomart Toqayevning joriy yil 14-15-aprel kunlari O'zbekistonga ilk davlat tashrifi natijalarini yuksak baholadilar.

Erishilgan kelishuvlarni hamda sanoat, transport-kommunikatsiya va boshqa sohalarda aniq loyihalarni

izchil amalga oshirish, shuningdek, ta'lim, sog'liqni saqlash, madaniyat va turizm yo'nalishlarida faol hamkorlikni davom ettirish muhimligi alohida qayd etildi.

O'zbekistonda Qozog'iston yilining ishbilarmonlikka oid tadbirlar va madaniy-gumanitar almashinuvlarga boy dasturi qardosh xalqlarimizning yanada yaqin bo'lishiga xizmat qilishi ta'kidlandi.

Qozog'iston Prezidenti tabrik va

samimiy tilaklar uchun davlatimiz rahbariga minnatdorlik bildirdi.

Muloqot so'ngida O'zbekiston va Qozog'iston Prezidentlari ko'p qirrali va o'zaro manfaatli hamkorlikni strategik sheriklik, ko'p asrlik do'stlik va yaxshi qo'shnichilik rishtalariga tayangan holda mamlakatlarimiz va xalqlarimiz manfaatini yo'lida yanada mustahkamlash borasida intilishlari qat'iy ekanini ta'kidladilar.

O'zA

Savol bering, javob beramiz!

Pedagogik faoliyatida uchrayotgan muammoli vaziyatlarga huquqiy yechim topish, qiziquvchan o'quvchilarining ajabtovur savollariga javob berishda o'qituvchilarga ko'maklashish maqsadida gazetamizning bugungi maxsus sonini turli mavzudagi savol-javoblarga bag'ishladik.

Mushtariylarimizni qiziqtirgan savollarga tegishli soha mutasaddi va mutaxassislarining javoblari e'lon qilinmoqda.

Basharti sizda ham shunga o'xshash savollar bo'lsa, info@marifat.uz elektron manziliimiz yoki pochta manziliimizga (100083, Toshkent shahri, Matbuotchilar ko'chasi, 32-uy) yuborishingiz mumkin.

3

13

6

Avtokredit qachondan beriladi?

3

Oliy toifadan birinchi toifaga tushirildim

5

Futbolchilarimiz qancha maosh oladi?

8

Hokimlarning maoshi qancha?

8

O'zbekistonda 11779 ta dorixona bor

9

Qushlarning panjasi muzlaydimi?

13

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Qarori

BOLA HUQUQLARI KAFOLATLARINI YANADA KUCHAYTIRISHGA OID QO'SHIMCHA CHORA-TADBIRLAR TO'G'RSIDA

Mamlakatimizda onalik va bolalikni qo'llab-quvvatlash, bolalarning ma'naviy va jismoniy rivojlanishi uchun shart-sharoitlar yaratish, shuningdek, Birlashgan Millatlar Tashkilotining Bola huquqlari to'g'risidagi konvensiyasi talablariga rioya etilishini ta'minlash maqsadida keng ko'lami ishlar amalga oshirilmoqda.

Shu bilan birga, bolalarning huquqlari va qonuniy manfaatlarini himoya qilish va ularning barkamol avlod bo'lib yetishishini ta'minlash borasidagi faoliyatning institutsional va huquqiy asoslarini tubdan takomillashtirish zarurati tobora ortib bormoqda.

Bola huquqlari to'g'risidagi konvensiya talablarini har tomonlama hayotga tatbiq etish, O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi va qonunlarida nazarda tutilgan bolalarning huquqlarini amalda kafolatlash, ularning jismoniy, intellektual, ruhiy va ma'naviy yetuk avlod bo'lib yetishishini ta'minlash maqsadida, shuningdek, 2017–2021-yillarda O'zbekiston Respublikasini rivojlantirishning beshita ustuvor yo'nalishi bo'yicha Harakatlar strategiyasida belgilangan vazifalarga muvofiq:

1. Belgilab qo'yilsinki: ota-ona qaramog'isiz qolgan bolalarga munitsipal va aniq maqsadli kommunal uy-joy fondidagi o'zlar yashab turgan uylar joylari ular "Mehribonlik" uylariga joylashtirilgan, vasiylik yoki homiylik organining roziligiga ko'ra vasiylikka yoki homiylikka oluvchi bilan birga yashayotgan butun vaqt mobaynida, **o'n sakkiz yoshga to'lgunga qadar bronlashtirish huquqi beriladi;**

bolalarning ro'yxatda turish joyi va fuqaroligidan qat'iy nazar, ularga **barcha ijtimoiy xizmatlar ko'rsatiladi;**

bolalarning davlat organlariga bevosita qilgan murojaatlarini to'liq ko'rib chiqish kafolatlanadi va bola to'liq muomala layoqatiga ega emasligi vajrlari bilan bu turdagi murojaatlarni ko'rmasdan qoldirishga yo'l qo'yilmaydi;

o'n sakkiz yoshga to'lmagan shaxslarga aliment to'lash haqida ota-ona o'rtasida kelishuv bo'lmaganda yoki aliment ixtiyoriy ravishda to'lanmaganda va ota-onadan birortasi ham aliment undirish to'g'risida sudga murojaat qilgan hollarda 14 yoshga to'lgan bola o'zining ta'minoti uchun ota yoki onadan yoxud ota-onasi bilan birga yashamayotgan bo'lsa, bir vaqtning o'zida ota-onaning har ikkalasidan qonunda belgilangan miqdordagi aliment undirish to'g'risida da'vo qo'zg'atishga haqli;

bolalarni himoya qilish maqsadida sudlarga ariza bilan murojaat qilgan da'vog'ar **davlat boji va boshqa to'lovlarni to'lashdan ozod qilindi.**

2. O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Inson huquqlari bo'yicha vakili (ombudsman), Inson huquqlari bo'yicha O'zbekiston Respublikasi Milliy markazi, Sog'liqni saqlash vazirligi va keng jamoatchilikning:

O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Inson huquqlari bo'yicha vakili (ombudsman) o'rinbosari — **Bola huquqlari bo'yicha vakil lavozimini joriy etish** va Kotibiyat tuzilmasida bola huquqlarini ta'minlash faoliyatiga ko'maklashuvchi boshqaruv xodimlarining cheklangan soni 2 nafardan iborat sektor tuzish;

2019-yil 1-sentabrdan O'zbekiston Respublikasida erkaklar va ayollar uchun **nikoh yoshini o'n sakkiz yosh etib belgilash;**

qonun hujjatlarida oilaviy munosabatlarni tartibga solishga oid tegishli normalar bo'lmagan taqdirda O'zbekiston Respublikasining qonun hujjatlarini tamoyillari va umumiy tirof etilgan xalqaro huquq tamoyillariga zid bo'lmagan mahalliy urf-odat va an'analar qo'llanilishi haqidagi takliflari ma'qullansin.

3. Ma'lumot uchun qabul qilinsinki, oilada bolaning manfaatlariga taalluqli har qanday masala hal qilinayotganda, shuningdek, har qanday sud muhokamasi yoki ma'muriy

muhokama davrida **bola o'z fikrini ifoda qilishga haqlidir.** Bunda qaror qabul qilishga vakolatli organlar (shaxslar) bolaning manfaatiga taalluqli masalani hal qilishda oqilona va mustaqil fikrlash qobiliyatiga ega bolaning fikrini, uning yoshidan qat'iy nazar, jiddiy omil sifatida ko'rib chiqishi hamda bolaning eng ustun manfaatlarini nazarda tutuvchi qarorni qabul qilishi shart.

O'zbekiston Respublikasi Sog'liqni saqlash vazirligi, Xalq ta'limi vazirligi, Maktabgacha ta'lim vazirligi va Oliy sudi uch o'z muddatda bolaning oqilona va mustaqil fikrlash qobiliyatini baholash mezonlarini ishlab chiqish va tasdiqlasin.

4. Zo'rlik ishlatishdan jabr ko'rgan shaxslarni reabilitatsiya qilish va moslashtirish hamda o'z joniga qasd qilishning oldini olish respublika markazi tizimida fuqarolar bilan o'zaro aloqani amalga oshirish va shoshilinch ruhiy, psixoterapevtik, huquqiy yordam ko'rsatish, maslahat berish va axborot taqdim etish uchun mo'ljallangan "ishonch telefoni" (respublika doirasida yagona qisqa raqam bo'yicha hamma foydalanishi mumkin bo'lgan "tezkor aloqa") tashkil etilayotganligi ma'lumot uchun qabul qilinsin.

Markazga mazkur "ishonch telefoni" orqali bolalarga ko'maklashish mexanizmlarini joriy etish hamda maxsus imkoniyatlarga ega bo'lgan veb-saytni ishga tushirish tavsiya etilsin.

5. O'n sakkiz yoshga to'lmagan chet el fuqarosi va fuqaroligi bo'lmagan shaxsni, agar uning ota-onasidan biri, vasiylikka yoki homiylikka olgan shaxs O'zbekiston Respublikasi hududida qonuniy asosga ko'ra yashash huquqiga ega bo'lsa, quyidagi hollarda O'zbekiston Respublikasidan chiqarib yuborishga yo'l qo'yilmaydi:

O'zbekiston Respublikasida bo'lish qoidalari buzgan, ya'ni O'zbekistonda yashash huquqini beruvchi hujjatlarsiz yoki haqiqiy bo'lmagan hujjatlar bilan yashagan, vaqtincha yoki doimiy propiska, ko'chish yoki turar joy tanlash yuzasidan belgilangan tartibga rioya etmagan, bo'lish muddati tugagach chiqib ketishdan bo'yin tovtagan, shuningdek, O'zbekiston Respublikasining hududi orqali tranzit tarzda o'tish tartibiga rioya qilmagan hollarda;

O'zbekiston Respublikasi hududida sodir etgan jinoyati uchun sud tomonidan belgilangan jazo iro etib bo'lingan yoki o'tab bo'linganidan keyin yoxud qonun hujjatlarida nazarda tutilgan hollarda jinoyi javobgarlikdan yoki jazodan ozod qilingan hollarda.

6. 2019/2020-o'quv yilidan boshlab oliy ta'lim muassasalariga abituriyentlarni qabul qilishning umumiy sonidan "Mehribonlik" uyi va Bolalar shaharchasining bitiruvchilari bo'lgan chin yetimlar uchun qo'shimcha ravishda **bir foizgacha davlat granti asosidagi qabul kvotalarini ajratish tartibi joriy etilsin.**

7. O'zbekiston Respublikasi Davlat statistika qo'mitasi ikki oy muddatda ilovaga muvofiq onalik va bolalikka oid statistik ma'lumotlarni "stat.uz" veb-saytiga joylashtirishni va ma'lumotlarni doimiy ravishda yangilab borishni ta'minlasin.

8. O'zbekiston Respublikasi Sog'liqni saqlash vazirligi va Adliya vazirligi Axborot texnologiyalari va kommunikatsiyalarini rivojlantirish vazirligi bilan birgalikda bir oy muddatda FHDI organlari bilan tug'ulish va o'lim to'g'risida elektron ma'lumotlar almashish tizimining to'liq ishlatishini ta'minlashga hamda muassasalariga optik to'lali aloqa tarmog'ini o'rnatishga qaratilgan "Yo'l xaritasi"ni ishlab chiqish hamda yil yakuniga qadar mazkur tizimning to'liq joriy etilishini ta'minlasin.

9. O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Inson huquqlari bo'yicha vakili (ombudsman)ga manfaatdor vazirlik va idoralar bilan birgalikda "O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Inson huquqlari bo'yicha vakili (ombudsman) to'g'risida"gi qonunga ushbu qarordan kelib chiqadigan hamda uning faoliyatini yanada

takomillashtirishga va jamoatchilikning keng ishtirok etishini ta'minlashga qaratilgan o'zgartirishlarni kiritishni nazarda tutuvchi qonun loyihasini belgilangan tartibda kiritish tavsiya etilsin.

10. O'zbekiston Respublikasi Xalq ta'limi vazirligi 2019-yil 1-sentabrga qadar:

a) Inson huquqlari bo'yicha Milliy markaz va Adliya vazirligi bilan birgalikda quyidagilarni nazarda tutuvchi **"Yetim bolalar va ota-ona qaramog'idan mahrum bo'lgan bolalarni ijtimoiy himoyalash to'g'risida"gi O'zbekiston Respublikasi qonuni** loyihasini ishlab chiqish va belgilangan tartibda Vazirlar Mahkamasiga kiritish;

yetim bolalar va ota-ona qaramog'isiz qolgan bolalarning ijtimoiy-huquqiy maqomi hamda bunday bolalarni tarbiyalash uchun joylashtirish shakllari;

farzandlikka oluvchi oilalarni tayyorlash va ularga ko'maklashish tartibi;

yetim bolalar va ota-ona qaramog'isiz qolgan bolalarning ijtimoiy himoyasi, mulkiy va nomulkiy huquqlarining kafolatlari;

yetim bolalar va ota-ona qaramog'isiz qolgan bolalarning huquqiy yordam olish va sud himoyasida bo'lish huquqlarini ta'minlash;

yetim bolalar va ota-ona qaramog'isiz qolgan bolalar "Mehribonlik" uylari va internatlarni o'qib tugatganidan keyin ularning ijtimoiy moslashuviga ko'maklashish;

b) Adliya vazirligi Uy-joy kommunal xizmat ko'rsatish vazirligi bilan birgalikda ota-ona qaramog'isiz qolgan bolalarga munitsipal va aniq maqsadli kommunal uy-joy fondidagi o'zlar yashab turgan turar joylarni ular "Mehribonlik" uylariga joylashtirilgan, vasiylik yoki homiylik organining roziligiga ko'ra vasiylikka yoki homiylikka oluvchi bilan birga yashayotgan butun vaqt mobaynida, o'n sakkiz yoshga to'lgunga qadar bronlashtirish tartibini belgilovchi hukumat qarori loyihasini ishlab chiqish va Vazirlar Mahkamasiga kiritish.

11. O'zbekiston Respublikasi Xalq ta'limi vazirligi Maktabgacha ta'lim vazirligi bilan birgalikda uch oy muddatda bolalar uylari, nogiron bolalar uchun "Muruvvat" internat uylari, sil kasalligiga qarshi bolalar sanatoriysi, "Mehribonlik" uylari, Bolalar shaharchalari va maktabgacha ta'lim muassasalarida suiste'molchiliklarining oldini olish va qonuniyligni ta'minlashga qaratilgan jamoat nazoratini o'rnatishni nazarda tutuvchi amaliy mexanizmi joriy qilinishi nazarda tutuvchi takliflarni Vazirlar Mahkamasiga kiritish.

12. O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi Ichki ishlar vazirligi, Adliya vazirligi va Inson huquqlari bo'yicha Milliy markaz bilan birgalikda uch oy muddatda:

a) O'zbekiston Respublikasining "Bola huquqlarining kafolatlari to'g'risida"gi qonuniga:

bolaga nisbatan ishlatiladigan tazyiq va zo'ravonliklar turlari hamda uning oldini olishga oid choralarini;

sudgacha va sud jarayonida jinoyat protsessi ishtirokchisi bo'lgan bolalarni himoya qilishga qaratilgan qo'shimcha kafolatlarni nazarda tutuvchi o'zgartirish va qo'shimchalar kiritishini;

b) O'zbekiston Respublikasining "Huquqbuzarliklar profilaktikasi to'g'risida"gi qonuniga o'n sakkiz yoshga to'lmagan shaxslarni huquqbuzarlik sodir etganligi uchun profilaktik hisobga olish o'rni, ularning jamiyatga moslashuvini ta'minlovchi mexanizmlarni nazarda tutuvchi o'zgartirish va qo'shimchalar kiritishini;

v) O'zbekiston Respublikasining Jinoyat kodeksiga o'n sakkiz yoshga to'lmagan shaxsni yollanma sifatida jalb etish, o'qitish, moliylashtirish yoki unga boshqa moddiy ta'minot berish, xuddi shuningdek, undan harbiy to'qnashuv yoki harbiy harakatlarda

foydalanish jinoyati uchun javobgarlikni og'irlashtiruvchi normalar bilan to'ldirishni nazarda tutuvchi o'zgartirish va qo'shimchalar kiritishini;

g) O'zbekiston Respublikasi Jinoyat kodeksining odam savdosi uchun javobgarlikni nazarda tutuvchi 135-moddasini Birlashgan Millatlar Tashkilotining Bola huquqlari to'g'risidagi konvensiyasiga doir Fakultativ protokolga (2000-yil 25-may, Nyu-York) implementatsiya qilinishi nazarda tutuvchi qonun loyihasini ishlab chiqish va O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi Qonunchilik palatasiga belgilangan tartibda kiritish.

13. O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi, Bosh prokuraturasi va Ichki ishlar vazirligi ikki oy muddatda xodimlarning o'n sakkiz yoshga to'lmagan shaxslar bilan ishlashi bo'yicha metodik qo'llanma ishlab chiqish hamda o'z xodimlarining malakasini tizimli ravishda oshirib borsin.

14. O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi uch oy muddatda:

Bosh prokuratura, Xalq ta'limi vazirligi va Sog'liqni saqlash vazirligi bilan birgalikda vasiylik va homiylik organlari tizimini qayta ko'rib chiqib, ularning maqomini belgilash hamda faoliyatini takomillashtirish bo'yicha normativ-huquqiy hujjat loyihasini;

o'n sakkiz yoshga to'lmagan shaxslarning huquqiy munosabatlari subyekti sifatida qatnashishi uchun qulay sharoit yaratish maqsadida qonun hujjatlaridagi "voyaga yetmagan" va "bola" kabi tushunchalarni birxillalashtirish yuzasidan o'zgartirish va qo'shimchalarni nazarda tutuvchi takliflarni Vazirlar Mahkamasiga kiritish.

15. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasiga:

ikki oy muddatda Birlashgan Millatlar Tashkilotining Bola huquqlari to'g'risidagi konvensiyasining o'ttiz yilligini keng nishonlash bo'yicha chora-tadbirlar dasturini; uch oy muddatda Bolalar huquqlarini himoya qilish va ularga qulay shart-sharoit yaratishga oid milliy harakatlar dasturini tasdiqlasin.

16. O'zbekiston Respublikasining Jinoyat va jinoyat-protsessual qonunchiligini takomillashtirish bo'yicha idoralararo komissiya (O.B.Murodov) hamda Jinoyat-ijroiya qonunchiligini takomillashtirish bo'yicha idoralararo ekspert guruhi (A.Y.Mavlonov) bir oy muddatda tegishli kodekslar ishlab chiqilishida foydalanish va milliy qonunchilikni takomillashtirish maqsadida **juvonal adliya tizimini joriy etish bo'yicha konsepsiya loyihasini** ishlab chiqish.

17. O'zbekiston Respublikasi Bandlik va mehnat munosabatlari vazirligi Oliy Majlisning Inson huquqlari bo'yicha vakili (ombudsman) va Savdo-sanoat palatasi bilan birgalikda mehnat qonunchiligiga ko'ra ishga kirish huquqiga ega bo'lgan bolalarning mehnatidan foydalanishda ularning huquqlari kafolatlanishini ta'minlovchi qoidalarni keng jamoatchilik o'rtasida targ'ib qilsin.

18. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi, O'zbekiston Milliy teleradiokompaniyasi mazkur qarorning mazmuni-mohiyatini ommaviy axborot vositalarida keng yoritilishini tashkil etsin.

19. Inson huquqlari bo'yicha O'zbekiston Respublikasi Milliy markazi manfaatdor vazirlik va idoralar bilan birgalikda ikki oy muddatda qonun hujjatlariga ushbu qarordan kelib chiqadigan o'zgartirish va qo'shimchalar to'g'risida Vazirlar Mahkamasiga takliflar kiritish.

20. Mazkur qarorning ijrosini nazorat qilish O'zbekiston Respublikasi Bosh vazirining o'rinbosarlari A.A.Abduhakimov va T.K.Norboyyeva zimmasiga yuklansin.

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti

Toshkent shahri, 2019-yil 22-aprel

Sh.MIRZIYOYEV

Savol bering, javob beramiz!

Avtokredit qachondan beriladi?

? Savol:

— O'qituvchilarga imtiyozli avtokreditlar qachondan beriladi?

Dilnoza BOQIYEVA,
Yakkabog' tumanidagi
34-maktab o'qituvchisi

Javob:

— O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Yoshlarni ma'naviy-axloqiy va jismoniy barkamol etib tarbiyalash, ularga ta'lim-tarbiya berish tizimini sifat jihatidan yangi bosqichga ko'tarish chora-tadbirlari to'g'risida"gi qarorining 10-bandiga ko'ra, Xalq ta'limi vazirligi tomonidan taqdim etilgan ro'yxat bo'yicha xalq ta'limi tizimidagi pedagog xodimlarga iste'mol kreditlari, shu jumladan, avtotransport vositalari sotib olish uchun quyidagi shartlarda kreditlar beriladi:

- kreditni berish muddati — 1 yil, imtiyozli davr bilan 5 yil muddatga;
- dastlabki badal summasi — sotib olinayotgan avtotransport vositasi qiymatining 25 foizi;
- kredit uchun foiz stavkasi — O'zbekiston Respublikasi Markaziy bankining qayta moliyalashtirish stavkasidan ko'p bo'lmagan miqdorda.

Qarorga ko'ra, Xalq ta'limi tizimidagi xodimlar uchun ipoteka krediti, avtotransport vositasi sotib olish va boshqa maqsadlar uchun iste'mol kreditlari berishni moliyalashtirish bo'yicha Xalq ta'limi vazirligi huzurida maxsus jamg'arma tashkil etiladi.

Hozirgi kunda mazkur jamg'armani tashkil etish va kreditlar ajratish tartibini belgilovchi normativ-huquqiy hujjat loyihasi ishlab chiqilib, tegishli vazirlik hamda idoralar bilan kelishilmoqda.

Normativ-huquqiy hujjat loyihasi Vazirlar Mahkamasi tomonidan tasdiqlanganidan so'ng tegishli ma'lumotlar Xalq ta'limi vazirligi rasmiy sayti hamda OAVda e'lon qilinadi.

Rus tilini yaxshi bilmayman...

? Savol:

— Mutaxassisligim bo'yicha o'zbek tili o'qituvchisiman. Ta'lim rus tilida olib boriladigan sinflarga o'zbek tilidan dars berish uchun bir necha maktabga ish so'rab borganimda, rus tilini yaxshi bilmagimni sabab qilib, ishga qabul qilishmadi. Shu to'g'rimi?

Charos VAHOBOVA

Toshkent shahri

Javob:

— Ta'lim rus tilida olib boriladigan sinflarga o'zbek tilidan dars berish uchun rus tilini bilish shart. Maktabning talabi to'g'ri.

Pedagogik staj yoziladimi?

? Savol:

— Maktabda 1 stavka xo'jalik mudiri bo'lib ishlashdan tashqari, 7,5 soat texnologiya fanidan dars beraman. Menga pedagogik staj yoziladimi?

Dildora MIRSAIDOVA,
Shayxontohur tumanidagi
186-maktab o'qituvchisi

Javob:

— Mehnat daftarchangizga o'qituvchilik faoliyatingiz haqida buyruqdan ko'chirma kiritilgan bo'lsa, pedagogik ish staji hisoblanadi.

Boshlang'ich ta'lim o'qituvchisi tasviriy san'atdan dars bera oladimi?

? Savol:

— Boshlang'ich ta'lim o'qituvchisi tasviriy san'at fanidan boshlang'ich sinflarda dars berishi mumkinmi?

Lola DO'STMURODOVA

Javob:

— Boshlang'ich ta'lim fani o'qituvchisi tasviriy san'at fanidan boshlang'ich sinflarda dars berishi mumkin.

Chet elda malaka oshirmoqchi bo'lsam...

? Savol:

— Pedagoglar chet elda malaka oshirib kelmoqchi bo'lsa, qayerga murojaat qilishi kerak?

Zuhra TOLIPOVA,
Yunusobod tumanidagi
271-maktab o'qituvchisi

Javob:

— O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 4-yanvardagi "O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi huzuridagi mutaxassislarni xorijda tayyorlash va vatandoshlar bilan muloqot qilish bo'yicha "El-yurt umidi" jamg'armasining dasturlari bo'yicha kadrlarni o'qitishni tashkil etishni yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-4091-sonli qarori bilan tashkil etilgan "El-yurt umidi" jamg'armasi hisobidan tegishli vazirlik va idoralar tavsiyasi asosida, o'rnatilgan tartibda tanlovlardan o'tgan umumta'lim maktablari pedagoglari chet el oliy o'quv yurtlaridagi malaka oshirish kurslariga borishi mumkin.

Texnologiya fanidan dars bersangiz bo'ladi

? Savol:

— 2002-yili Qarshi pedagogika kollejiga o'qishga kirib, 2005-yili "Boshlang'ich sinflarda ta'lim-tarbiya" yo'nalishi bo'yicha imtiyozli diplom bilan tamomladim. "Boshlang'ich sinflarda kuni uzaytirilgan guruh tarbiyachisi va mehnat o'qituvchisi" hamda "Boshlang'ich sinflarda ta'lim-tarbiya ishlari tashkilotchisi" mutaxassisligi berilgan. Mazkur diplom bilan maktabda texnologiya fanidan dars berishim mumkinmi?

Zirola KOMILOVA

Javob:

— Mazkur diplomda ko'rsatilgan mutaxassislik bilan umumta'lim maktabida tarbiyachi va boshlang'ich sinflarda texnologiya fani o'qituvchisi lavozimida ishlash mumkin.

Kuzatuv kengashining vazifasi nima?

? Savol:

— Maktablarda vasiylik kengashi tugatilib, o'rniga yuridik shaxs maqomisiz Kuzatuv kengashlari tashkil etildi. Uning vazifalari nimadan iborat?

Umida NISHONOVA,
Olmazor tumanidagi
191-maktab o'qituvchisi

Javob:

— O'zbekiston Respublikasi Xalq ta'limi vazirligining 2018-yil 26-dekabrda "Umumiy o'rta ta'lim muassasasining Kuzatuv kengashi haqidagi namunaviy nizomni tasdiqlash to'g'risida"gi buyrug'i (Adliya vazirligi tomonidan 2019-yil 11-yanvarda 3118-son bilan davlat ro'yxatidan o'tkazilgan) asosida umumiy o'rta ta'lim muassasalarida Kuzatuv kengashi tashkil etildi. Buyruqning 5-bandiga ko'ra, Kuzatuv kengashining asosiy vazifalari quyidagilardan iborat:

O'zbekiston Respublikasi Xalq ta'limi vazirligi va uning hududiy boshqarmalari tomonidan tavsiya etilgan nomzodlardan ta'lim muassasasi rahbarini saylash, shuningdek, belgilangan tartibda uni egallab turgan lavozimidan ozod etish haqida takliflar kiritish; ta'lim muassasasini rivojlantirishning ustuvor yo'nalishlarini belgilash;

ta'lim muassasasi rahbarining muassasa faoliyatini takomillashtirish, moliyaviy-xo'jalik holati, daromadlar va xarajatlar, budget, budgetdan tashqari, homiylik va boshqa mablag'lardan foydalanish bo'yicha ko'rilgan chora-tadbirlar to'g'risidagi hisobotlarini vaqti-vaqti bilan tinglash;

ta'lim muassasasi rahbarining taqdimnomasi bo'yicha yillik moliyaviy rejalarni, ko'rsatilayotgan pullik xizmatlar narxining miqdorlarini va muassasa mulkidan foydalanilganlik uchun ijara haqi miqdorini, shu jumladan, auksiondagi boshlang'ich narxni ko'rib chiqish va tasdiqlash;

o'quvchilar uchun yaratilgan sharoitlar ustidan tizimli ravishda monitoring o'rnatish;

o'quvchilar va ularning ota-onalarining murojaatlarini ko'rib chiqish, ta'lim muassasasining pedagog va rahbar xodimlari faoliyati to'g'risida ijtimoiy so'rovlar o'tkazish;

ta'lim muassasasining faoliyatini tashkil etishga taalluqli boshqa masalalarni hal qilishda ishtirok etish.

Sahifani Xalq ta'limi vazirligi axborot xizmati tayyorladi.

Umumiy o'rta ta'lim maktablari pedagog xodimlariga o'tgan darsi uchun soatbay haq to'lashning yangi miqdorlari belgilandi.

2019-yil 10-aprelda Xalq ta'limi vazirligi, Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi hamda Bandlik va mehnat munosabatlari vazirligining "O'quv mashg'ulotlarini o'tkazganlik uchun mehnatga soatbay haq to'lash miqdorlarini tasdiqlash to'g'risida"gi qarori bilan tasdiqlangan yangi tarifga ko'ra, oliy, birinchi va ikkinchi malaka toifasi hamda oliy yoki o'rta maxsus ma'lumotga ega umumta'lim maktablarining bosh-

Yangi soatbay haq to'lash miqdorlari

lang'ich va yuqori sinflari o'qituvchilari, o'qituvchi logopedi, logopedik shoxobcha mudirlariga malaka toifasiga ko'ra soatbay o'tilgan darslari uchun bazaviy lavozim maoshining 1,20 foizi miqdorida haq to'lanadi.

Soatbay haq to'lash miqdori tarkibiga mehnat ta'tili haqi ham kiritilgan. Shuningdek, 10-11-sinf o'quvchilariga kasbiy ta'lim berishga ixtisoslashtirilgan o'quv-ishlab chiqarish majmuasi ishlab chiqarish ta'limi ustalari mehnatiga soatbay haq to'lashda kasb-hunar kollejlarning ishlab chiqarish ta'limi ustalari uchun nazarda tutilgan mehnatga soatbay haq to'lash miqdorlari qo'llaniladi.

Shuni ta'kidlash lozimki, avvallari soatbay haq to'lash miqdori aniq ko'rsatib kelingan va ularning miqdorini o'zgartirish uchun har gal alohida hujjat qabul qilingan.

Yangi soatbay haq to'lash miqdorlari foizda belgilandi. Bu esa o'qituvchilarning bazaviy lavozim maoshi oshganda, soatbay haq to'lash miqdorlarining ham oshishiga olib keladi.

Ixtiyor MAHMATQULOV,
Xalq ta'limi vazirligi bosh mutaxassisi

O'qituvchi(lar) g'alabasi

Ommaviy axborot vositalari va ijtimoiy tarmoqlarda e'lon qilingan Shayxontohur tumanidagi 141-maktab o'qituvchisi B.Mirzayeva o'quvchisiga nisbatan qo'pol xatti-harakatlar sodir etganligi aks etgan videolavha yurtdoshlarimiz orasida muhokamaga sabab bo'ldi.

Ko'pchilik insonlar o'quvchining xatti-harakatini qoraladi. Bu voqea ham o'qituvchini ishdan bo'shatish bilan yakunlanishi kutilgandi. Buni B.Mirzayeva ham taxmin qilgan chog'i, videolavha tarqalgach, ishdan bo'shsh haqida ariza yozib ulgurd. Yakunda esa...

Xalq ta'limi vazirligining axborot xizmati tomonidan tarqatilgan xabarga ko'ra, masala o'qituvchi foydasiga hal bo'ldi.

Joriy yilning 18-aprel kuni 141-umumta'lim maktabida jamoatchilik ishtirokida Voyaga yetmaganlar ishlari bo'yicha Shayxontohur tumani idoralari komissiyasi sayyor majlisi o'tkazildi va mazkur ish ko'rib chiqildi.

Komissiya qaroriga ko'ra, B.I va R.M.ning ota-onalari O'zbekiston Respublikasi Ma'muriy javobgarlik to'g'risidagi kodeksining 47-moddasiga asosan jarimaga tortildi.

Mazkur moddaga ko'ra, ota-onalar yoki ularning o'rni bosuvchi shaxslar tomonidan voyaga yetmagan bolalarni tarbiyalash va ularga ta'lim berish

borasidagi majburiyatlarni bajar-maslik, shu jumladan, voyaga yetmagan bolalarning ma'muriy huquqbuzarlik sodir etishiga olib kelishi eng kam ish haqining ikkidan bir qismidan uch baravarigacha miqdorda jarima solishga sabab bo'ladi.

O'qituvchi B.M. mazkur

Munosabat

vaziyatdan so'ng ishdan bo'shsh haqida ariza yozgan. Ammo sinfning boshqa o'quvchilari o'qituvchi haqida ijobiy fikr bildirganlar va B.M.ning arizasi inobatga olinmagan. O'qituvchi ushbu maktabda o'z faoliyatini davom ettiradi.

Ushbu voqea yuzasidan ijtimoiy tarmoqda huquqshunos va bloger Xushnud Xudoyberdiyev quyidagicha fikr qoldirgan:

"Ilgari faqat tanganing bir tomoni ko'rilardi, ya'ni nizoli vaziyatda o'qituvchilar mutlaq aybdor, lekin "bolalarda ayb yo'q" edi. Bu safar kutilmaganda tanganing ikkinchi tomoniga ham

e'tibor qaratilbdi. Ya'ni nizoli vaziyatda o'quvchi va ularning ota-onalari javobgarlikka tortildi.

Videoni ko'rib, o'quvchining onasiga ming rahmatlar aytgim keldi. Poyiga ta'zim qilib, "shunaqa pozitsiyada bo'lganingiz, shu fikrlarni jamoat oldida xijolat bo'lmasdan, uyalmasdan aytganingiz uchun umringizdan baraka toping, farzandlarigizning rohatini ko'ring", degim keldi".

"Facebook" ijtimoiy tarmog'ida ham mavzu qizg'in bahs-munozaralarga sabab bo'ldi.

Dildora Rahimova ismli foydalanuvchi o'qituvchi qadri oldingidek yuqori darajada bo'ladigan davr farzandlarigizni hamda vazirlik ota-ona va o'qituvchiga munosib, adolati munosabatda bo'lgani tahsinga loyqligini ta'kidlagan. Dilmurod To'raqulovning fikricha, bu g'alaba — blogerlar, postlarga fikr qoldirganlar, umuman, o'qituvchilar g'alabasi ekani aytib, masalaga adolati yondashgani uchun mutasaddilarga minnatdorlik bildirgan.

Bir so'z bilan aytganda, voqeaning shu tarzda yakunlanishi o'qituvchi himoyasiz emasligini, uning obro'si, nufuzi yuksalayotganini isbotladi.

Xayrullo ABDURAHMONOV
tayyorladi.

Vazir axborot berdi

Fan, ta'lim, madaniyat va sport masalalari qo'mitasida O'zbekiston Respublikasi maktabgacha ta'lim vazirligining mamlakatimizda 3—7 yoshdagi bolalarni maktabgacha ta'lim muassasalariga qamrab olish maqsadida davlat va nodavlat ta'lim muassasalari faoliyatini rivojlantirish borasida amalga oshirilayotgan ishlar yuzasidan axboroti tinglandi.

mukammal ta'mirlash (jami 375 ta) belgilangan edi. 2019-yilning 1-yanvar holatiga ko'ra, 268 ta obyekt foydalanishga topshirilgan.

Davlatimiz rahbarining 2018-yil 19-dekabrda "O'zbekiston Respublikasining 2019-yilga mo'ljallangan Investitsiya dasturini amalga oshirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi qaroriga asosan joriy yilda 447 ta, xususan, 5 ta yangi maktabgacha

Oliy Majlis Qonunchilik palatasida

Ayni paytda respublikamiz bo'yicha 7 ming 104 ta maktabgacha ta'lim muassasasi faoliyat ko'rsatmoqda. Shundan davlat sektoriga tegishli muassasalar 5 ming 667 tani tashkil etadi. Keyingi paytda nodavlat maktabgacha ta'lim muassasalari soni ham oshib bormoqda. Ular hozir 1 ming 437 tadir.

Umuman, mazkur vazirlik tashkil etilgandan buyon bolalarni maktabgacha ta'lim muassasalariga qamrab olish darajasi 27,7 foizdan 37,7 foizga oshgani diqqatga sazovor.

2017—2021-yillarda maktabgacha ta'lim tizimini yanada rivojlantirish dasturi doirasida maktabgacha ta'lim muassasalari faoliyatini tashkil etish, qurish, rekonstruksiya qilish hamda mukammal ta'mirlash borasida muayyan ishlar bajarilmoqda. Xususan, Prezidentimizning 2018-yil 2-iyuldagi "2018-yilda maktabgacha ta'lim muassasalarini qurish, rekonstruksiya qilish va kapital ta'mirlash manzilli dasturi to'g'risida"gi qarori asosida 41 ta maktabgacha ta'lim muassasasini qurish, 303 tasini rekonstruksiya qilish, 31 tasini

ta'lim muassasasini qurish, 442 ta maktabgacha ta'lim muassasasini qayta ta'mirlash ishlari rejalashtirilgan. Mazkur ishlarga 1 trillion 654 milliard so'm mablag' ajratilib, qurilish ishlari boshlangan.

Qo'mita eshituvda deputatlar maktabgacha yoshdagi bolalarni maktabgacha ta'lim muassasalariga qamrab olishda davlat hamda nodavlat maktabgacha ta'lim muassasalari faoliyatini rivojlantirishga to'siq bo'layotgan muammolar, ularni bartaraf etish yuzasidan vazirlik tomonidan ko'rilayotgan choralar bilan qiziqdi.

Davlat-xususiy sheriklik bitimlari bo'yicha qurilish-ta'mirlash ishlarining bajarilishi yuzasidan aniq masalalar o'rta qo'yildi. Vazirlikning bolalarni maktabgacha ta'lim bilan qamrab olish darajasini yanada oshirish borasidagi aniq rejalar ishida savol berildi.

Muhokamalar chog'ida sohada amalga oshirilayotgan ishlarni yanada jadallash-tirish, ta'lim sifatini oshirish bo'yicha taklif va tavsiyalar bildirildi.

N.NASRIYEV,
O'ZA muxbiri

Vazirlar Mahkamasi huzuridagi Ta'lim sifatini nazorat qilish davlat inspeksiyasi Xalq ta'limi vazirligi bilan hamkorlikda shu yil 8—19-aprel kunlari respublikamizdagi 956 ta maktabda nazorat ishlari va ijtimoiy so'rovnomalar o'tkazdi.

956 ta maktabda nazorat ishlari va ijtimoiy so'rovnomalar

Nazorat ishlari va ijtimoiy so'rovnomalarning to'liq shaffof va sifati o'tishini ta'minlash uchun 57 ta ishchi guruh tuzilib, uning tarkibida 200 nafardan ortiq mutaxassis faoliyat olib bordi.

Ishchi guruhlari tomonidan qur'a tashlash orqali tanlangan 1 tadan 9-sinf o'quvchilari ona tilidan diktant va matematikadan yozma ish topshirdi. Diktantlarni mutaxassis-ekspertlar shu kunning o'zida tekshirib baholadi va natijasi haqida dalolatnomalar rasmiylashtirildi. Matematika bo'yicha yozma ishlarining javoblari kodlangan maxsus javoblar varaqlariga tegishli doirachalarni bo'yash orqali belgilandi va tekshirib baholash uchun Ta'lim sifatini nazorat qilish davlat inspeksiyasiga keltirildi.

Ona tilidan diktant natijalari maktab o'quvchilarining savodxonlik dara-jasini, ularning husnixati va o'z ona tilida matnini xatosiz yozish ko'nikmasi qanday shaklan-

ganligini aniqlab bersa, matematikadan o'tkazilgan yozma ish natijalari bugungi kunda maktablarda o'quvchilarning aniq fanlarni qay darajada o'zlashtirayotganligini ko'rsatadi.

Shuningdek, pedagog va rahbar xodimlar faoliyati samaradorligini o'rganish hamda umumta'lim muassa-sasida pedagog xodimlar uchun yaratilgan shart-sharoitlar va o'qitish muhiti holati haqida o'quvchi va o'qituvchilar orasida ijtimoiy so'rovnomalar o'tkazildi. 15-16 yosh o'quvchilar bilan xalqaro baholash dasturi (PISA) darajasiga yaqinlashtirilgan savollar doirasida mashqlar bajarildi.

Natijalar ta'lim sifati bo'yicha maktab, tuman(shahar) va viloyatning reytingini belgilashda muhim ahamiyat kasb etadi.

Ayni vaqtda inspeksiyada nazorat ishlari va so'rovnomalarning javob varaqlari kompyuter tahlilidan o'tkazilmoqda.

Sherali NAMOZOV

2019-yil 24-aprel, № 31 (9200)

59 yoshda nafaqaga chiqa olamanmi?

— 1982–1987-yillari Toshkent davlat chet tillar pedagogika institutida o'qiganman. 1987-yildan buyon maktabda ishlayman. Qonunchilikdagi yangi o'zgarishlarga ko'ra, 59 yoshda nafaqaga chiqa olamanmi?

Komil RO'ZMETOV,
Qo'shko'pir tumanidagi
27-maktab o'qituvchisi

— O'zbekiston Respublikasining 1993-yil 3-sentabrda tasdiqlangan "Fuqarolarning davlat pensiya ta'minoti to'g'risida"gi qonunining 7-moddasiga binoan yoshga doir pensiya olish huquqiga:

erkaklar — 60 yoshga to'lganda va ish staji kamida 25 yil bo'lgan taqdirda;

ayollar — 55 yoshga to'lganda va ish staji kamida 20 yil bo'lgan taqdirda ega bo'ladi.

Qonunning 121-moddasiga asosan kamida yigirma yillik ish staji bo'lgan ayollar 2019-yil 1-yanvargacha bo'lgan davr uchun — faoliyat turi, mulk va xo'jalik yuritish shakllaridan qat'i nazar, xodim davlat tomonidan ijtimoiy sug'urtalangan holda bajargan har qanday ish, agar u O'zbekiston Respublikasi Moliya Vazirligi huzuridagi Budjetdan tashqari Pensiya jamg'armasiga sug'urta badallari to'lagan bo'lsa, 54 yoshga to'lganda pensiya olish huquqiga ega bo'ladi.

Ko'rgazmali qurollarni qayerdan olamiz?

— O'qituvchi darsda zarur bo'ladigan ko'rgazmali qurollar, plakatlar, multimedia disklarini olish uchun qayerga murojaat qilishi lozim?

Termiz shahri

Dilbar NORMURODOVA

— Fan o'qituvchilari mashg'ulotlarda foydalanishi uchun ko'rgazmali qurollar, plakatlar va boshqa yordamchi vositalar, tegishli fan uchun mo'ljallangan metodik qo'llanmalar berilgan buyurtmalar asosida Respublika "Ta'lim ta'minot" DUKning Toshkent shahar va viloyatlar filiallari orqali yetkazib beriladi.

Shuningdek, ta'lim portalidan (www.eduportal.uz), Respublika ta'lim markazi saytidan (www.rtm.uz), Xalq ta'limi vazirligi huzuridagi AKTni rivojlantirish markazi saytidan (www.multimedia.uz) olib foydalanish mumkin. Bundan tashqari, o'qituvchilar tomonidan dars mavzularidan kelib chiqib, ijodiy yondashgan holda ko'rgazmali qurollarni tayyorlash tavsiya etiladi.

O'quvchilar 25 nafardan kam bo'lsa...

— Qanday hollarda texnologiya fani sinfdagi o'quvchilarni ikki guruhga bo'lmisdan o'qitiladi?

Go'zal PINYOZOVA,
Yangiariq tumanidagi
31-IDUM o'qituvchisi

— O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2017-yil 15-martdagi 140-sonli qarori bilan tasdiqlangan "Umumiy o'rta ta'lim to'g'risida"gi nizomda malakali

o'qituvchilar yetarli bo'lganda va sinfda o'quvchilar soni 25 nafar va undan ziyod bo'lgan umumiy o'rta ta'lim muassasalarining V–IX sinflarida mehnat ta'limi (texnologiya) darslarini ikki guruhga bo'lib o'qitish belgilangan. Sinfda o'quvchilar soni 25 nafardan kam bo'lgan taqdirda Respublika ta'lim markazi tomonidan tayyorlangan o'quv reja asosida ikki guruhga bo'linmasdan o'qitiladi.

I–IV sinflarda texnologiya fani o'quvchilarni guruhlarga bo'lmisdan o'qitiladi.

Javoblarni Xalq ta'limi vazirligi axborot xizmati tayyorladi.

Bir soat yetarli emas

— Texnologiya fani 5-, 6-, 7-sinflar dars jadvalida, qoida bo'yicha, juft-juft qilib joylashtirilishi kerak. Chunki o'quvchi amaliy mashg'ulotlarda boshlangan ishini oxiriga yetkazishi lozim.

Ya'ni pazandalik darsida biror taom pishirish uchun bir soat yetarli emas. Ammo maktablarda fanning bir soati dushanba, ikkinchi soati juma kuniga qo'yilishi holatlari uchrayapti. Agar bu fandan dars soatlarini jadvalga joylashtirish bo'yicha me'yoriy hujjat mavjud bo'lsa, shu haqda ma'lumot bersangiz.

Hafiza RASHIDOVA,
Termiz shahridagi
13-maktab o'qituvchisi

— Xalq ta'limi vazirligining "Maktablarda dars jadvali tuzishning pedagogik, psixologik va gigiyenik asoslari to'g'risidagi me'yoriy hujjatini tasdiqlash haqida"gi 2006-yil 20-maydagi 131-sonli buyrug'i hamda tayanch o'quv rejasida dars jadvali tuziladi.

Shuningdek, umumta'lim muassasalarining 5–7-sinflarida texnologiya fanini (haftasiga 2 soat) dars jadvalida juft qilib joylashtirish tavsiya etiladi. Chunki texnologiya fani o'quv rejasidagi mavzular amaliy xususiyatga ega bo'lib, o'quvchilar dars mashg'ulotlarini ketma-ket 2 soat dars davomida o'rganadi va mustahkamlaydi.

Oliy toifadan birinchi toifaga tushirildim

— O'tgan o'quv yilida bo'lib o'tgan attestatsiya natijasiga ko'ra, oliy malaka toifasidan birinchi toifaga tushirildim. Bundan norozi bo'lib, apellatsiya tartibida murojaat qildim. Ammo mutasaddirlar buni inobatga olmadi. Navbatdagi sinovda qayta ishtirok etsam bo'ladimi?

Lola SULAYMONOVA,
Vobkent tumanidagi 21-maktab o'qituvchisi

— Vazirlar Mahkamasining 2016-yil 7-apreldagi "Maktabgacha, umumiy o'rta, o'rta maxsus, kasb-hunar va maktabdan tashqari davlat ta'lim muassasalarini pedagog kadrlarini attestatsiyadan o'tkazish

tartibi to'g'risidagi nizomni tasdiqlash haqida"gi 107-sonli qarori bilan tasdiqlangan nizomning 5-bandida attestatsiya maktabgacha, umumiy o'rta va maktabdan tashqari ta'lim muassasalarini pedagog kadrlari uchun har besh yilda bir marta o'tkazilishi belgilab qo'yilgan. Shu munosabat bilan navbatdagi attestatsiyada muddatingiz kelgan paytda ishtirok etishingiz mumkinligini ma'lum qilamiz.

Attestatsiyada imtiyoz yo'q

— Nafaqaga chiqishiga 6 oy yoki 1 yil qolgan pedagoglarga attestatsiya jarayonida imtiyoz beriladimi?

Karimjon MA'RUPOV,
Chust tumanidagi
19-maktab o'qituvchisi

— O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2016-yil 7-apreldagi "Maktabgacha, umumiy o'rta, o'rta maxsus, kasb-hunar va maktabdan tashqari davlat ta'lim muassasalarini pedagog kadrlarini attestatsiyadan o'tkazish tartibi to'g'risidagi nizomni tasdiqlash haqida"gi 107-sonli qarori bilan tasdiqlangan nizomda nafaqaga chiqish muddati yaqinlashgan pedagog kadrlarga imtiyozlar belgilanmagan.

Diplomim tan olinadimi?

— 2018-yili Chimkent universitetining boshlang'ich ta'lim fakulteti(maxsus sirtqi bo'limi)ga o'qishga kirdim. Oliy o'quv yurtini tamomlagach, shu universitet diplomi bilan O'zbekistonda ishlay olamanmi?

Aziz XUDOYQULOV

Qarshi shahri

— Respublikamizda xorijiy davlatlarda ta'lim olganlik to'g'risidagi hujjatlarni nostrifikatsiyalash Vazirlar Mahkamasining 2000-yil 25-iyuldagi 283-sonli qarori bilan tasdiqlangan "Xorijiy davlatlarda ta'lim olganlik to'g'risidagi hujjatlarni tan olish va nostrifikatsiyalash (ekvivalentligini qayd etish) tartibi to'g'risida nizom" asosida amalga oshiriladi. Nizom O'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'g'risida"gi qonuniga muvofiq ishlab chiqilgan bo'lib, xorijiy davlatlarda ta'lim olganlik to'g'risidagi 1992-yil 1-yanvardan so'ng berilgan hujjatlarni tan olish hamda ularni nostrifikatsiyalash (ekvivalentligini qayd etish) tartibini belgilaydi.

Nizomning 13-bandida: "Xorijiy davlatlarda ta'lim olganlik to'g'risida"gi hujjatni tan olish talablari:

— ta'lim to'g'risidagi hujjatni bergan ta'lim muassasasi o'zi joylashgan davlatning vakolatli organlari tomonidan tan olingan bo'lishi;

— ta'lim to'g'risidagi hujjat berilgan davlatda tan olingan bo'lishi;

— ta'lim to'g'risidagi hujjat O'zbekiston Respublikasida amalda mavjud bo'lgan ta'lim shaklida o'qib olingan bo'lishi;

— ta'lim to'g'risidagi hujjatning tan olinishi O'zbekiston Respublikasida bilan davlatlararo bitimlarda ko'zda tutilgan (mazkur nizomning 7-bandida ko'rsatilgan holatlar bundan mustasno) bo'lishi zarur. Mazkur bandeda belgilangan talablarga mos kelmaslik xorijiy davlatlarda ta'lim olganlik to'g'risidagi hujjatni tan olinmaslikka asos bo'ladi" deb qayd etilgan.

Nizomning 18-bandiga asosan, xorijiy davlatlarda ta'lim olganlik to'g'risidagi hujjatlarning ekvivalentligi to'g'risidagi salbiy xulosa quyidagi hollarda qabul qilinadi:

— xorijiy davlatlarda professional ma'lumot to'g'risida hujjat beradigan ta'limning umumiy me'yoriy davri (to'liq o'rta ma'lumot olingandan keyin)

O'zbekiston Respublikasi ta'lim standartlarida nazarda tutilgan davrdan bir yildan kam bo'lsa;

— ta'lim to'g'risidagi hujjat berilgan mamlakatda uning egasiga O'zbekistondagiga qaraganda kam akademik va (yoki) professional huquqlar berilgan bo'lsa (masalan, hujjat egasi oliy o'quv yurtlariga, magistratura yoki doktoranturaga kirish, professional faoliyat bilan shug'ullanish huquqiga ega emasligi);

— ma'lumot O'zbekiston Respublikasi qonunchiligida ko'zda tutilgan ta'lim shaklida olingan bo'lsa. — muayyan (ijtimoiy soha, pedagogika, tarix va huquq) ta'lim yo'nalishlarining xususiyatidan kelib chiqib, o'zlashtirilgan o'quv fanlari hajmi va dars soatlari miqdori O'zbekiston Respublikasining davlat ta'lim standartlariga muvofiq belgilangan tartibda tasdiqlangan namunaviy o'quv rejaning 55 foizidan kam qismini tashkil qilsa.

Qozog'iston Respublikasining oliy ta'lim muassasasida sirtqi ta'lim shaklida (3 yoki 4 yil) ta'lim olinganda yuqoridagi nizomning 18-bandida talablarida qayd etilgan, O'zbekiston Respublikasida belgilangan me'yoriy muddatdan (sirtqi ta'lim shakli 5 yil qilib belgilangan) kam o'qilsa, ta'lim hujjatini nostrifikatsiyalash rad etilishiga asos bo'ladi.

Savolga Vazirlar Mahkamasi huzuridagi Ta'lim sifatini nazorat qilish davlat inspeksiyasi mutaxassisi O.USMONOV javob berdi.

O'zbekistonda necha qavatgacha bino qurish mumkin?

— Yurtimizda baland inshootlar qurilmoqda. Seysmologik nuqtayi nazardan O'zbekiston sharoitida necha qavatgacha balandlikda bino qurish mumkin?

Dilshod XOLMATOV

Shahrisabz tumani

— Yaponiya eng ko'p zilzila bo'ladigan mamlakat hisoblanadi. Shunday bo'lsa-da, bu davlatda baland-baland inshootlar juda ko'p. O'zbekistonda ham 50, 100 qavatli binolar qurish mumkin. Buning uchun, eng avvalo, zamonaviy, baland inshootlar qurishga mo'ljallangan qurilish texnikalari hamda qurilish mahsulotlari kerak.

Hamidulla SAGDIYEV,

Fanlar akademiyasining Mexanika va inshootlar seysmik mustahkamligi instituti direktori vazifasini bajaruvchi

— O'zbekiston yoshlar ittifoqi qoshidagi Yosh ijodkorlar kengashi tomonidan nashr etiladigan to'plamlar qanday saralanadi? Muallif va asarga qo'yiladigan talablar haqida bilmog'chi edim.

Sayyora ESHONXO'JAYEVA,
kollej o'quvchisi

Toshkent viloyati

Birinchi kitobimni qanday chiqarsam bo'ladi?

— Respublika yosh ijodkorlar kengashi tomonidan quyidagi yo'nalishlar bo'yicha yosh ijodkorlarning birinchi kitobi nashr qilinadi: nazm, nasr, dramaturgiya, tarjima, publitsistika. Birinchi kitob uchun taqdim qilingan ijodiy ishlar har bir yo'nalish bo'yicha tayinlangan ekspertlar tomonidan ko'rib chiqiladi. Ular tavsiya qilgan 5 nafar ijodkorning birinchi kitobi 2 ming nusxada chop etiladi.

Kitoblar uchun taqdim etiladigan ijodiy ishlarga qo'yiladigan talablar va boshqa qo'shimcha ma'lumotlar yoki o'zgartirishlar kengash saytida kitob uchun grant tanloviga start berilgandan so'ng e'lon qilinadi.

Feruza XAYRULLAYEVA,
Respublika yosh ijodkorlar kengashi xodimi

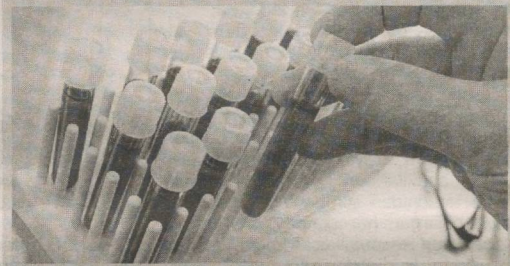
QON KASALLIKLARI QANDAY XASTALIK?

— Keyingi paytlarda turli ijtimoiy tarmoq va saytlarda oqqon (leykoz) kasalligiga chalinganlar uchun tashkil etilayotgan xayriya aksiyalarini kuzatib, bu kasallik ko'payotgandek tuyuldi. Eshitishimcha, ilgari oqqonga chalinish kam bo'lgan. Hozir bu kasallikka duchor bo'lganlarning ko'payib ketishiga sabab nima?

Kamol QO'YLIYEV,
Baxmal tumanidagi 79-maktab o'qituvchisi

— Oxirgi 10 yilda butun dunyoda qon kasalligining o'sishi kuzatilmoqda. Shuningdek, leykoz, applastik anemiya, gemorragik diatez kabi xastaliklar odamlarni qiynayapti. Qon kasalliklarining ortishiga ta'sir qiluvchi asosiy omillarga — ekzogen va endogen, ya'ni radiatsiya, kimyo sanoati, ekologik muhit, nurlanish va boshqalar misol bo'lishi mumkin. Rasmiy statistik ma'lumotlarga ko'ra, mamlakatimizda ham qon kasalliklarining ko'payishi kuzatilmoqda.

Jahonda, statistika ma'lumotlariga ko'ra, erkaklar orasida kasallik ayollarga nisbatan ko'proq uchraydi. O'zbekistonda ham holat xuddi shunday. Qon kasalligiga ko'proq 18–35 yoshgacha bo'lganlar chalinadi.

B. YUSUFALIYEV,
Sog'liqni saqlash vazirining birinchi o'rinbosari

— Bugungi kunda O'zbekiston Yozuvchilar uyushmasining necha nafar a'zosi bor?

Musallima ABDURAHIMOVA

Qo'rg'ontepa tumani

Yozuvchilar uyushmasining a'zolari qancha?

— Hozir O'zbekiston Yozuvchilar uyushmasining 600 nafardan ziyod a'zosi bor.

Muhiddin ABDUSAMATOV,
Yozuvchilar uyushmasi mas'ul kotibi

Test topshiriqlari darsliklar asosida tuziladi

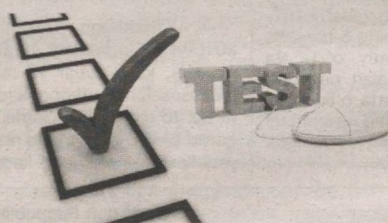
— Bu yil 11-sinfni tamomlayman. Oliy ta'lim muassasasiga o'qishga kirish uchun test savollari akademik litsey va kollej darsliklari asosida tuziladimi yoki 10–11-sinf darsliklari asosida?

Dilshoda MANAYEVA,
Sergeli tumanidagi 104-maktab o'quvchisi

Mahkamasining 2018-yil 3-apreldagi 261-sonli qarorining 8-bandi) umumiy o'rta va o'rta maxsus, kasb-hunar ta'limining umumta'lim fanlari o'quv dasturlariga muvofiq tuziladi. Bo'lajak abituriyentlar o'zi

o'qiydigan yoki bitirgan ta'lim muassasasi uchun tavsiya etilgan darsliklarni o'qishi lozim. Boshqa ta'lim turi yoki ta'lim muassasalari uchun tavsiya etilgan darsliklarni o'qish talab etilmaydi. Test topshiriqlari tegishli ta'lim muassasalari uchun tavsiya etilgan o'quv dasturlari asosida tuziladi. Abituriyentlar uchun test topshiriqlari kitobini shakllantirishda ular bitirgan ta'lim muassasasi turi va muassasada tavsiya etilgan darsliklar inobatga olinadi.

Orziql BOBOYEV,
Davlat test markazi axborot xizmati boshlig'i

— Test topshiriqlari amaldagi tartibga binoan (Vazirlar

dasturlariga muvofiq tuziladi. Bo'lajak abituriyentlar o'zi

— Respublikamizda maktab o'qituvchilari uchun ham yagona forma joriy etiladimi?

Yulduz JABBOROVA,
Yakkasaroy tumanidagi 26-maktab o'qituvchisi

O'qituvchilar uchun yagona forma bo'ladimi?

— Hozirgi kunda maktab o'qituvchilari uchun yagona forma joriy etish masalasi Xalq ta'limi vazirligi tomonidan rejalashtirilmagan.

Onlayn sinov o'tkazilmoqda

— Barcha o'qituvchilarni qiziqtiradigan bitta savol bor: pedagoglarning attestatsiyaga tayyorgarlik ko'rishiga yordam beradigan biror qo'llanma yaratiladimi?

Dilafroz BOBOJONOVA,
Jizzax viloyati XTBga qarashli "Umid" nomli IDUMI o'qituvchisi

— Hozirgi kunda oliy va birinchi malaka toifasiga da'vogar pedagog kadrlar malaka (test) sinovlariga tayyorgarlik ko'rishlari uchun Ta'lim sifatini nazorat qilish davlat inspeksiyasining rasmiy test.tdi.uz saytida onlayn sinov tashkil etilgan. Bu pedagoglarning attestatsiyaga munosib tayyorgarlik ko'rishiga xizmat qilmoqda.

Xalq ta'limi vazirligi axborot xizmati

Xotin-qizlar uchun diniy ta'lim muassasalari

— O'zbekistonda xotin-qizlar uchun ochilgan diniy ta'lim muassasalari va ulardagi imtihon tartibi haqida ma'lumot bersangiz.

Feruza HAKIMOVA,
Toshkent tumanidagi 26-maktab o'quvchisi

— Yurtimizda xotin-qizlarning diniy ta'lim olishi uchun O'zbekiston musulmonlari idorasi tasarrufida Xadichayi Kubro (Toshkent shahri) va Jo'ybori Kalon (Buxoro shahri) o'rta maxsus islom ta'lim muassasalari faoliyat olib boradi. Mazkur ta'lim muassasalariga kirish uchun chet tili (test), tarix (test) hamda ma'naviyat va ma'rifat asoslari (ijodiy) fanlaridan imtihon topshirish kerak.

Abdulaziz MANSUR,
O'zbekiston musulmonlari idorasi raisi o'rinbosari

— O'tgan yili oliy ta'lim muassasalarining ayrim yo'nalishlariga kirish imtihonlaridan tarix fani olib tashlandi. Bu yil ham shu o'zgarish o'z kuchida qoladimi?

Andijon viloyati

Imtihonlardan tarix fani olib tashlandimi?

— Oliy ta'lim muassasalariga qabul uchun o'tkaziladigan test sinovlari fanlar majmuasi nazarda tutilgan bo'lsa, aytish kerakki, o'tgan o'quv yillarida biror-bir ta'lim yo'nalishi bo'yicha test sinovi o'tkaziladigan fanlar majmuasida o'zgarish bo'lmagan. Xususan, tarix fani mavjud bo'lgan ta'lim yo'nalishlaridan bu fan olib tashlanmagan.

Orziql BOBOYEV,
Davlat test markazi axborot xizmati boshlig'i

Dilmurod HAYITBOYEV

Barcha ishlovchilar, jumladan, pensionerlar ham...

Ishlayotgan pensionerlarning ish haqidan shaxsiy jamg'arib boriladigan hisob raqamiga pul o'tkaziladimi?
Dilbar ORTIQOVA

Xorazm viloyati

— "Fuqarolarning jamg'arib boriladigan pensiya ta'minoti to'g'risida"gi O'zbekiston Respublikasi qonunining 6-moddasiga ko'ra, "Ish beruvchilarning, shuningdek, mehnat faoliyatini mehnat shartnomasi asosida amalga oshiruvchi fuqarolarning jamg'arib boriladigan

pensiya tizimida ishtirok etishi, agar qonun hujjatlarida boshqacha qoidalar nazarda tutilmagan bo'lsa, majburiydir. Yakka tartibdagi tadbirkorlar, yuridik shaxs tashkil etmagan holdagi dehqon xo'jaliklarining a'zolari, shuningdek, boshqa fuqarolar jamg'arib boriladigan pensiya tizimida ixtiyoriylik asosida ishtirok etadilar".

Shuningdek, 2019-yil 1-yanvardan boshlab barcha ishlovchi fuqarolar (shu jumladan, ishlayotgan pensionerlarning ham) soliqqa undiriladigan mablag'i hisobidan 0,1 foizi "Xalq banki"ga o'tkazib beriladi.

Kamoliddin RUSTAMOV,
O'zbekiston Respublikasi
Moliya vazirligi huzuridagi
Budjetdan tashqari pensiya
jamg'arimasining
Toshkent shahar Mirobod
tuman bo'limi boshlig'i

Badiiy kengash ko'rib chiqadi

Telekanallarda efirga uzatilayotgan seriallar kim tomonidan va qanday mezonlar asosida tanlanadi?

Soliya O'RAZMETOVA

Navoiy viloyati

— Bugungi kunda O'zbekiston milliy teleradiokompaniyasi tizimidagi telekanallar orqali xorijiy va milliy seriallarni namoyish etishda, barcha ijodiy mahsulotlar, jumladan, badiiy va multiplikatsion filmlar hamda teleseriallar belgilangan talablarga muvofiq telekanallar Badiiy kengashi va kompaniyaning ijodiy kengashi ko'rigidan o'tkazilgandan so'ng efirga uzatiladi. Ko'rik jarayonida milliy mentalitetimizga zid bo'lgan sahnalar aniqlansa, o'rnatilgan tartibda mazkur sahnalarsiz (olib tashlangan) efirga uzatilishi belgilangan.

Mazkur savolda nazarda tutilayotgan xorij seriallari xususiy telekanallar orqali ham namoyish etilmoqda.

Xayrullo NURITDINOV,
O'zbekiston milliy
teleradiokompaniyasi
raising birinchi o'rinbosari

Mental arifmetika o'rgatiladi

Eshitishimizcha, Toshkent shahridagi ko'pgina o'quv markazlarida mental arifmetika o'rgatiladi ekan. Uni maktabdan tashqari ta'lim muassasalarida ham joriy qilish mumkinmi?

Rayhon SOBIROVA

Qoraqalpog'iston Respublikasi

— Xalq ta'limi vazirining 2018-yil 28-fevraldagi 58-sonli buyrug'iga asosan "Barkamol avlod" bolalar markazlari uchun to'g'araklar ro'yxati tasdiqlangan. Mazkur ro'yxatda texnik ijodkorlik yo'na-

lishida mental arifmetika to'garagi ro'yxatga kiritilgan.

Murodjon QORABOYEV,
Xalq ta'limi vazirligi
boshqarma boshlig'i

Xususiy tadbirkorlik faoliyatini boshlash niyatidaman. Lekin bunga mablag' yetishmayapti. Biznesni boshlash uchun bankdan imtiyozli kredit olish imkoniyatim bormi?

Gulnora SOLIYEVA

Andijon viloyati

Imtiyozli kredit olish uchun...

— Buning uchun siz Davlat xizmatlari agentligi orqali ro'yxatdan o'tishingiz lozim. Kredit olishda tadbirkorlik faoliyatining rasmiy maqomi ham muhim ahamiyatga ega. Yakka tartibdagi tadbirkor, oilaviy korxonalar, mas'uliyati cheklangan jamiyat, dehqon yoki fermer xo'jaligi, qo'shma korxonalar va hokazo

yo'nalishlarga qarab imtiyozli kredit turlaridan foydalanishingiz mumkin.

Imtiyozli kredit deganda, Markaziy bank qayta moliyalash stavkasining 50 foizi va undan past foizdagi kredit nazarda tutiladi. Hozirgi vaqtda Markaziy bank qayta moliyalash stavkasi 16 foizni tashkil qiladi. Kredit eng kam ish haqining 150 baravaridan 1000 baravarigacha miqdorda berilishi mumkin. Mikrokredit 6 oygacha imtiyozli davr bilan 3 yildan ko'p bo'lmagan muddatga ajratiladi.

Islom NAZAROV,
"Davrbank" XAK boshqarma
boshlig'i o'rinbosari

Bayram kuni ishlasam...

Xodim rasman dam olish kuni sifatida belgilangan yoki bayram kunlari ishlasa, unga ish haqi qay tartibda to'lanadi?

Nilufar MUHAMMEDOVA,
O'zDJTU katta o'qituvchisi

Mehnat kodeksining 157-moddasida ish vaqtidan tashqari ishlar hamda dam olish va bayram kunlari ishlash tartibi belgilangan. Bunga ko'ra, belgilangan ish kunidan tashqari ishlagan xodimga ikki hissa miqdorida ish haqi to'lanadi. To'lanadigan ish haqining aniq miqdori jamoa shartnomasida, agar u tuzilmagan bo'lsa, ish beruvchi tomonidan kasaba uyushmasi qo'mitasi yoki xodimlarning boshqa vakillik organi bilan kelishib belgilanadi.

Bayram yoki dam olish kunidagi ish xodimning xohishiga qarab boshqa dam olish kuni (otgul) berish bilan qoplanishiga ruxsat etilgan. Xodimning iltimosiga binoan, ish vaqtidan tashqari bajarilgan ish soatlariga teng keladigan miqdorda otgul berilishi ham mumkin. Ish vaqtidan tashqari bajarilgan ish uchun boshqa dam olish kuni berilgan taqdirda kamida bir hissa miqdorida mehnat haqi to'lanishi kerak.

Korxonamiz xodimi ishdan bo'shsh to'g'risida ariza yozmay turib, boshqa tashkilotga ishga o'tib ketdi. Mehnat qonunchiligini buzmaslik uchun mazkur vaziyatda qanday yo'l tutish maqsadga muvofiq?

Sherzod QOBILOV

Ariza yozmay turib...

Mehnat kodeksining 80-moddasida ishga qabul qilish vaqtida talab etiladigan hujjatlar ko'rsatilgan. Savol bilan murojaat qilayotgan korxonalar xodimi noqonuniy ravishda ishdan bo'shsh ketgan kadrlarning mehnat daftarchasi haqida so'z yuritilmagan. Bu xodim bilan qonunchilikda belgilangan tartibda mehnat shartnomasini bekor qilish mumkin.

Ta'til cheklangan

Ish haqi saqlanmagan holda beriladigan ta'tilning muddati qanchagacha bo'lishi mumkin?

Komiljon HOJIQULOV,
Marhamat tumanidagi
25-maktab o'qituvchisi

Ish haqi saqlanmagan holda ta'til berish tartibi O'zbekiston Respublikasi Mehnat kodeksining 150-moddasida qayd etilgan. Uning davomiyligi xodim va ish beruvchi o'rtasidagi kelishuvga ko'ra belgilanadi. O'n ikki oylik davrda bu ta'til uch oydan oshmasligi kerak. Masalan, xodimga ish beruvchi bilan kelishgan holda 2019-yilning 3-apreldan boshlab uch kun davomiylikda ish haqi saqlanmaydigan ta'til berilgan bo'lsa, o'n

Mehnat daftarchasi kerakmi?

Korxonalar yoki tashkilot oliy ta'lim muassasasida o'qiydigan xodimiga mehnat daftarchasini ochishi kerakmi?

Akmal TO'YCHIBOYEV

Farg'ona viloyati

O'zbekiston Respublikasi Mehnat, ijtimoiy ta'minot vazirliklari hamda Kasaba uyushmalari federatsiyasi kengashi bilan kelishilgan holda tasdiqlangan va Adliya vazirligida 1998-yil 29-yanvarda ro'yxatdan o'tkazilgan "Mehnat daftarchalarini yuritish to'g'risida yo'riqnoma"ning 1.1-bandiga binoan, bu hujjat

xodimning mehnat stajini tasdiqlaydi. Mehnat daftarchalari mulkchilik va xo'jalik yuritish shakllidan qat'i nazar, korxonalar, muassasalar va tashkilotlarda 5 kundan ortiq ishlagan, muayyan muddatga yollangan, davlat ijtimoiy sug'urta qilinishi ko'zlangan taqdirda shtatlar jadvalidan tashqari xodimlarga ham yuritiladi.

Ikki oylik davr 2020-yilning 3-apreldan tugaydi. Agar xodimga 2019-yilning 3-apreldan beryo'la 3 oy muddatga ta'til berilgan bo'lsa, 2020-yilning 3-apreldan qadar unga bunday ta'til berilishi mumkin emas.

Savollarga O'zbekiston Kasaba uyushmalari federatsiyasi kengashi apparatining yuridik bo'limi mudiri Hamidulla PREMQULOV javob berdi

2,4 million kishi chet elda

O'zbekistonda oliy ta'lim muassasasini tamomlab, chet elda ishlayotgan yoshlar statistikasi yuritiladimi? Ayni paytda qancha oliy ma'lumotli yoshlar xorijda ishlayapti?

Zuhra NORBOYEVA, uy bekasi

Urganch shahri

O'zbekiston Respublikasi Bandlik va mehnat munosabatlari vazirligining ma'lumotiga ko'ra, 2018-yilda jami mehnat faoliyatini chet elda amalga oshirayotganlar soni 2,4 millionga yaqin. Ularning yoshi va ma'lumoti bo'yicha ko'rsatkichlar statistika idoralari tomonidan yuritilmaydi.

Savollarga Davlat statistika qo'mitasi raisi o'rinbosari M.ZIYADULLAYEV javob berdi.

Oliy ma'lumotli xodimlar qancha?

Ayni paytda yurtimizdagi korxonalar va tashkilotlarda ishlayotgan xodimlarning qancha qismi oliy ma'lumotli ishchilar?

Dilshod MO'MINOV, Samarqand davlat chet tillar instituti talabasi

O'zbekiston Respublikasi bo'yicha 2017-yilda jami yuridik shaxslarda ishlovchi oliy ma'lumotli xodimlarning ulushi 28,5 foizni tashkil etgan.

O'zbekistonda viloyat, (tuman) shahar hokimlari qancha maosh oladi?

Ergash RAHIMOV, haydovchi

Qarshi shahri

Statistika idoralari o'rtacha ish haqi to'g'risidagi ma'lumotlarni alohida kasb va lavozimlar bo'yicha emas, balki korxonaning barcha xodimlarini umumlashtirgan holda hududlar va iqtisodiy faoliyat turlari bo'yicha aniqlaydi.

Hokimlarning maoshi qancha?

Statistika idoralari o'rtacha ish haqi to'g'risidagi ma'lumotlarni alohida kasb va lavozimlar bo'yicha emas, balki korxonaning barcha xodimlarini umumlashtirgan holda hududlar va iqtisodiy faoliyat turlari bo'yicha aniqlaydi.

O'zbekistonda nominal hisoblangan o'rtacha oylik ish haqi to'g'risida ma'lumot* (2018-yil yanvar—dekabr)

Table with columns: Yo'nalishlar, Ming so'm. Rows: sanoat, qurilish, savdo, tashish va saqlash, yashash va ovqatlanish bo'yicha xizmatlar, axborot va aloqa, bank, sug'urta, lizing, kredit va vositachilik, ta'lim, sog'liqni saqlash va ijtimoiy xizmat ko'rsatish, san'at, ko'ngil ochish va dam olish, boshqa faoliyat turlari, respublika bo'yicha jami.

*Qishloq xo'jaligi korxonalari hamda kichik tadbirkorlik, qayta hisoblangan.

M.ZIYADULLAYEV, Davlat statistika qo'mitasi raisi o'rinbosari

Chet elda futbolchilarning oylik yoki haftalik maoshini bilish oson. Bizda esa sportchilarning oylik maoshi haqida ma'lumot yetarli emas. Aytinch, O'zbekiston superligasi hamda proligada o'ynovchi futbolchilar o'rtacha qancha maosh oladi?

Dilshod AKBARALIYEV, Qo'rg'ontepa tumani

Futbolchilarimiz qancha maosh oladi?

Yevropa mamlakatlarida shaffoflik yuqori darajada, shuning uchun ular hamma narsani ochiq aytib o'rgangan. Biroq ular ham bu 100 foizlik darajada emas. Ayrim kishilar o'z oylik maoshlarini sir tutishni istashadi. Biroq transfer narxleri to'liq e'lon qilinadi.

O'zbekiston superligasi va proligalarida eng kam ish haqi 578 ming so'mdan boshlanadi. Eng yaxshi futbolchilar 20 million so'mgacha maosh oladi. Bundan tashqari, ular belgilangan vazifaning bajarilishi uchun mukofot pullariga ham ega bo'lishadi. Ko'tarma puli masalasi ham bor.

Futbolchi bilan necha yoshda shartnoma tuzish mumkin?

Chet elda iqtidorli futbolchi bolalarni o'z klublariga jalb etish uchun ularning ota-onalari bilan turli manfaatli shartnomalar tuzilishi haqida ko'p eshitganimiz. O'zbekistonda yosh futbolchilar bilan necha yoshdan professional shartnoma imzolash mumkin?

Rustam TO'RAQULOV, O'zDJTU talabasi

Futbolchilar bilan shartnoma tuzish masalasini O'zbekiston yoki Angliya misolida ajratish shart emas. Chunki bu kabi ishlarni FIFA qoshidagi futbolchilarning maqomi va o'tishi bo'yicha qo'mita aniqlab beradi. Futbol qoidalari ko'ra, 18 yoshga to'lgan futbolchi o'zi erkin shartnoma tuzish huquqiga ega. Bunga qadar esa shartnomada albatta futbolchining ota-onasining ham imzosi bo'lishi shart. Bizning ligalar uchun o'xatdan o'tgan 16-18 yoshli futbolchilar ham shunday otonalarning roziligi bilan futbol uchrashuvlarida bevosita ishtirok etishadi.

Futbol jamoasi tashkil etish uchun...

O'zbekistonda professional futbol klubi tashkil etish uchun qanday talablarni bajarish lozim?

Suyun ASHUROV

Qashqadaryo viloyati

Professional futbol klubi tashkil etish masalasini qisqa qilib tushuntirish qiyin. Bu murakkab jarayon. Shuning uchun ham futbol klublarini litsenziyalashdan o'tkazish reglamentini ishlab chiqilgan. Mazkur reglamentni to'liq o'rganib chiqibgina, savolga javob topish mumkin.

Savollarga O'zbekiston Professional futbol ligasi bosh direktori maslahatchisi Diyor IMOMXO'JAYEV javob berdi.

1,5 tonnali kitob

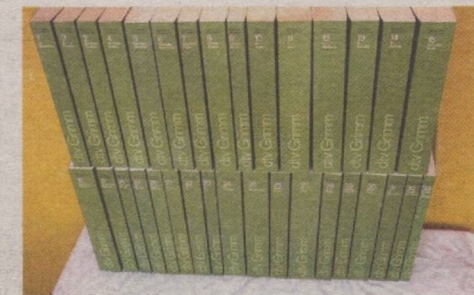
Dunyodagi eng qadimiy, qimmatbaho, katta va og'ir kitoblar qaysi va ular qayerda saqlanadi?

Akbar XUDOYQULOV, o'qituvchi

Denov tumani

muallifi — fir'avning vaziri Pta-Gotep. U yoshlarning tarbiyasizligi, dangasa va axloqsizligidan noligan.

nomli kitobi muallif o'limidan so'ng (1738-yil) 10 000 dollar oltinga auksionda sotilgan. Bejirim bezalagan va g'illoflangan kitob ochilganida uning barcha sahifalari bo'sh edi. Faqatgina ilk sahifasida shunday

Hozirgi paytda dunyodagi eng katta kitob — «Bu — Muhammad (s.a.v.)» deb nomlangan kitob bo'lib, og'irli 1,5 tonnadir. Kitob 429 sahifadan iborat. Uni 9 oy davomida 50 kishi tayyorlagan. 2,7 million AQSh dollari sarflangan. Kitob Dubaydagi savdo markazida saqlanadi.

Dunyodagi eng qadimiy kitob — Priss papirusi. U eramizdan avvalgi 3350-yili yozilgan. Ushbu qo'lyozma 1839-yili uni Fivadan topgan Emil Priss sharafiga nomlangan. Qo'lyozma

Mashhur golland vrachi German Burxavening «Tibbiyot san'atining yagona va teran sirlari»

yozilgan edi: «Boshingni sovuqda qoldirsang ham, oyog'ingni issiq tut. Shundagina sen eng zo'r vrachlarni ham kambag'al qilasan».

Dunyodagi eng qimmat badiiy asar Leonardo da Vinchi tomonidan ko'chirilgan «Leychester kodeksi» kitobidir. Uni «Microsoft» asoschisi Bill Geys 1994-yili Nyu-Yorkdagi «Sotbis» auksionidan 30,8 million dollarga sotib olgan.

Dunyodagi eng katta kitob holda chop etilgan majmua Irlandiya universiteti tomonidan 1968-1972-yillarda chiqarilgan 1112 jildli «Britaniya parlamenti hujjatlari»dir. Majmua 3,3 tonnani tashkil etadi. Uni to'liq o'qib chiqish uchun 6 yil ketadi.

Dunyodagi eng yuqori gonorar Rim imperatori Mark Avreliy tomonidan shoir Oppianga to'langan. Uning baliq tutish va ov haqidagi dostonining har bir satri uchun 1 oltin tanga hadya qilingan. Uning ikki dostoni 20 000 baytdan iborat.

Nasiba XOLDOROVA, O'zbekiston Milliy kutubxonasi xodimi

O'g'lim bo'sh qoldi deguncha terma, doston eshitadi, qo'lga do'mbirasini olib ting'irlatgani ting'irlatgan. Otasi bilan maslahatlashib, farzandimizni baxshichilik maktabiga beradigan bo'ldik. Aytinch, bu maktabga qabul qilinuvchilarga qanday talablar bor?

Guljahon IBROHIMOVA, Urgut tumani

Baxshilikka qayerda o'qitiladi?

Respublikamizdagi bolalar musiqa va san'at maktabida baxshichilik yo'nalishlari mavjud bo'lib, bolalarni 1-sinfga qabul qilish 7-11 yoshgacha, o'qish muddati 5 yil etib belgilangan. Bolalar musiqa va san'at maktabiga o'qishga kirish uchun o'quvchining otonasi yoki ularning o'rni bosuvchi shaxslar har yili 1-avgustdan 25-avgustgacha qabul komissiyasiga quyidagi hujjatlarni taqdim etishi kerak: ta'lim yo'nalishi ko'rsatilgan ariza, o'quvchining tug'ilganlik haqidagi guvohnomasi nusxasi, o'quvchiga belgilangan shaklda berilgan tibbiy ma'lumotnoma, 3x4 o'lchamli 2 ta fotosurat.

Qabul sinovlari har yili 31-avgustgacha o'quvchining ijodiy qobiliyatini aniqlash maqsadida o'tkaziladi.

Samarqand viloyatida quyidagi ta'lim muassasalarida baxshichilikka o'qish mumkin: Qo'shrabot tumani 5-BMSM; Bulung'ur tumani 9-BMSM; Nurobod tumani 18-BMSM; Narpay tumani 27-BMSM;

Pastdarg'om tumani 32-BMSM. Respublikamizning boshqa hududlaridagi bolalar musiqa va san'at maktablarida ham baxshichilik yo'nalishi bo'yicha o'qish mumkin.

M.MUHITDINOVA, Madaniyat vazirligining ta'lim muassasalari va tarmoqlari metodik ta'minlash boshqarmasi bosh mutaxassisi

O'zbekistonda eng qadimiy daraxtning yoshi nechada?

Husan BEKOV, quruvchi, Parkent tumani

Sayrobdagi 600-700 yoshli daraxt

Daraxt va o'simliklarning yoshini aniqlashda uning qachon paydo bo'lgani va ekilganiga e'tibor qaratish lozim. O'zbekiston hududida Sharq biotasi qadimiy o'simlik hisoblanadi. Bu o'simlik bundan 1,5-2 million yil avval paydo bo'lgan. Uning tabiiy sharoitda uchraydigan namunasi faqatgina Nurota tizmasidagi Majrumsiy qishlog'ida saqlanib qolgan.

Archa ham qadimiy daraxt hisoblanadi. Hisor, Turkiston, Zarafshon, Chotqol, Qurama tog' tizmalarida ayni paytda o'sib turgan archalarning eng yoshi ulug'lari 700-800 yil deya baholanadi. Yurtimizda qadimiy daraxt turlari orasida qayrag'och yoki sadaqayrag'och ham qayd etilgan. Bu daraxtlar ham 2,5-3 million yil avval shakllangan. Ma'lumotlarga ko'ra, Sharq chinori 20-40 million (ayrim manbalarda 60-66 million) yil oldin paydo bo'lgan. Hozir tabiiy holda o'suvchi chinorlar Surxondaryo viloyatining Sangardak va To'palang daryosi havzalarida saqlanib qolgan. O'zbekistondagi chinorlar orasida Sayrob qishlog'idagi daraxtning yoshi 600-700 yillarga to'g'ri keladi.

K.TOJIBOYEV, Fanlar akademiyasi Botanika instituti direktori

Bir yilda necha kitob chop etiladi?

2018-yil mamlakatimizdagi nashriyotlarda qancha badiiy kitob chop etilgan?

Parkent tumani

2018-yilda tizim nashriyotlarida chop etilgan kitoblar:

Table with columns: T/r, Nashriyotlar, Badiiy adabiyotlar (Nomda, Nuxxada), O'zbek adabiyoti (Nomda, Nuxxada), Jahon adabiyoti (Nomda, Nuxxada), Bolalar adabiyoti (Nomda, Nuxxada). Rows list various publishers and titles.

Vohid HAMIDOV,

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi kitob savdosi va axborot-kutubxona resurslari bo'lumi boshlig'i

O'zbekistonda necha dorixona bor va ularning hududlar bo'yicha joylashuvi haqida ma'lumot bersangiz? Rustam BOBOBEKOV, dorixona sotuvchisi

Termiz shahri

O'zbekistonda 11779 ta dorixona bor

Respublika bo'yicha jami 11779 ta (shundan 2273 tasi ijtimoiy hamda 9506 tasi xususiy) dorixona faoliyat yuritmoqda. Dorixonalarining hududlar bo'yicha joylashuvi quyidagicha:

Table with columns: T/r, Hududlar nomi, Dorixonalarning umumiy soni, Shundan: xususiy, ijtimoiy. Rows list various regions and their respective numbers of pharmacies.

"Tez yordam" qancha vaqtda keladi?

Chaqiruvdan so'ng "Tez yordam" mashinasi qancha vaqtda yetib kelishi kerak? Shahar yoki qishloq hududi uchun belgilangan vaqt me'yori bormi? Agar u kechikkan taqdirda kimga murojaat qilish mumkin?

Behzod AHMATOV, Bulung'ur tumanidagi 7-maktab o'qituvchisi

Tez tibbiy yordam brigadalari shoshilinch chaqiruvlarga (yo'l harakati, favqulodda hodisalar oqibati natijasida olingan og'ir tan jarohatlari, hushdan ketish, turli shok holatlari, o'tkir zaharlanish va boshqalar) 15 daqiqadan, tezkor chaqiruvlarga (yurak xuruj, astma xuruj, o'rta va yengil tan jarohatlari, qon ketishi, tug'ruq, terining termik kuyishi, sovuq urishi, allergiya, bosh og'rig'i, qorin, ko'krak qafasidagi og'riqlar, ruhiy holatning o'tkir buzilishi, buyrak xurujlari, qusish, toshma, yuqori isitma va boshqalar) 30 daqiqadan kechikmasdan yetib borishi lozim.

Ba'zida tez tibbiy yordam avtomashinalari soniga nisbatan chaqiruvlar soni ko'payib ketganda (bunday holatlar 2-3 foizni tashkil etadi) kechikish holatlari uchrashi mumkin. Bu borada belgilangan tartibda tez tibbiy yordam xizmati ma'muriyatiga yoki yuqori tashkilotlarga murojaat etish mumkin.

Savollarga Sog'liqni saqlash vazirining birinchi o'rinbosari B.YUSUFALIYEV javob berdi.

Xalqchil shoir yodi

Parkent tumanidagi 29-maktabda el suygan shoir Muhammad Yusuf tavalludining 65 yilligiga bag'ishlangan tadbir bo'lib o'tdi.

"Quyosh" qo'rg'onida qad rostlagan ta'lim muassasasining 8-sinf o'quvchilari tashabbusi bilan uyushtirilgan kechada O'zbekiston xalq shoiri Muhammad Yusufning eng sara she'rlaridan namunalari o'qildi, el-u yurt, do'stlik, sadoqat, ona madhini tarannum etuvchi dilbar kuy-qo'shiqlar yangradi.

— Muhammad Yusuf chinakam xalqchil shoir ekanini uning sodda, ammo yurakka yaqin misralaridan ilg'ash mumkin, — dedi maktab o'qituvchisi Nigora Hotamova. — Shogirdlarim bilan o'quv yili boshidan buyon shu tadbir haqida o'ylab, rejalar tuzgandik. Mana, uni sahnada namoyish etish ham nasib qildi. Bunday tadbirlar bir maktab yoki tuman emas, respublikamiz bo'ylab faol o'tkazilishiga shubha yo'q.

Elparvar shoir ijodiga bag'ishlangan «Muhammad Yusuf — Vatan kuychisi» mavzusidagi ochiq darsda iste'dodli ijodkorlar, shuningdek, o'quvchilarning ota-onalari, faxriy o'qituvchilar ishtirok etdi.

Ra'no ESHOVA,
faxriy pedagog

Z.XOLIQOV olgan surat.

Exkursiya tasavvurni boyitadi

Yunusobod tumanidagi 220-maktabda o'quvchilarning kasb-hunar bo'yicha tasavvurini boyitish maqsadida soha vakillari bilan uchrashuvlar uyushtirishga, bolalarni davlat va jamoat tashkilotlari, ishlab chiqarish obyektlari bilan yaqindan tanishtirishga alohida e'tibor qaratilmoqda.

Jumladan, maktabning 10-sinf o'quvchilari uchun Oliy Majlis Qonunchilik palatasiga ekskursiya uyushtirildi. Parlament quyi palatasining Yoshlar masalalari bo'yicha komissiyasi raisi Kozim Tojiyev mamlakatimizda yoshlarga oid davlat siyosati bo'yicha amalga oshirilayotgan ishlar,

mazkur yo'nalishda qabul qilingan qonun hujjatlarining mazmuni, shuningdek, deputatlarining ish faoliyati xususida batafsil ma'lumot berdi. O'quvchilardan Dilshoda Ilhomjonova, Shahnoza Abdurashidova, Malika Ravshanova, Ahror Abdullajlov kelgusida deputat, Sevara

Bekmatova huquqshunos sifatida dolzarb qonunlarni ishlab chiqarish istagini bildirdi. O'quvchilar o'zlarini qiziqtirgan barcha savollariga javob oldi.

Bundan tashqari, maktabimizning 6-7-sinf o'quvchilari "O'qituvchi" nashriyot-matbaa ijodiy uyiga borib, kitob chop etish, nashrga tayyorlash jarayoni bilan bevosita tanishdi.

Shahlo DADAJONOVA,
shu maktab o'qituvchisi

Xalq ta'limi sohasida axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini rivojlantirish markazida "Teach" xalqaro dasturining mazmun-mohiyatini targ'ib qilishga qaratilgan seminar-trening o'tkazildi. Seminarda o'qituvchilarning dars o'tish metodikasini va mashg'ulot davomiyligini kuzatish maqsadida yaratilgan ushbu dasturni amaliyotga tatbiq etish haqida so'z bordi.

"Teach" — o'qituvchilarni baholash dasturi

Dastur pedagoglarni baholashning standart tizimi bo'lib, kuzatuvchi qo'llanmasi, o'qitish amaliyotining sifati, vaqtni tejash va adolatli tanlovni o'z ichiga oladi. Jahon bankining ta'lim yo'nalishi bo'yicha mutaxassisi, trener Sharanya Ramesh mazkur xalqaro dasturga oid ma'lumotlar bilan o'rtoqlashdi. Jumladan, u o'qituvchi faoliyatini ortiqcha tekshiruvlarsiz tahlil qilishda 15

bolalar shovqin qilayotgan va o'qituvchi jurnal to'ldirayotgan bo'lishi mumkin (1 ball), 9-daqiqada esa auditoriyada jonli muloqot kuzatilishi mumkin (5 ball) va hokazo.

— Fan o'qituvchilarining darsini kuzatish va baholash adolatli bo'lishi lozim, — deydi Xalq ta'limi vazirligi mutaxassisi Alisher Obidjonov. — Bu borada muayyan qoidalarga asoslangan yagona metodik

ta'lim tizimi ishlashi kerak. Toshkent shahri va viloyatlardan kelgan fan o'qituvchilari uchun axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish jarayoni kuzatishga oid besh kunlik mahorat darslari, ikki kunlik amaliy mashg'ulotlar tashkil etiladi.

Shoira BOYMURODOVA,
"Ma'rifat" muxbiri
Burhon RIZOQULOV
olgan surat.

Barchani birlashtirgan tashabbus

Yurtimizda iste'dodli yoshlarni qo'llab-quvvatlash, ularni kitobxonlikka jalb etish va rag'batlantirishga katta e'tibor qaratilayapti.

Yurtboshimiz tomonidan ilgari surilgan besh tashabbusning biri aynan kitobxonlikni targ'ib etish ekanligi bejiz emas. O'quvchilar o'rtasida kitobxonlik tadbirlari va xayriya aksiyalari o'tkazilayotgani o'g'il-qizlarning bilim olish, kasb-hunar egallashga intilishini kuchaytirmoqda. Maktab kutubxonalaridagi kitob fondi sezilarli darajada boyidi.

Parkent tumanidagi 46-maktabga ham sobiq bitiruvchilar shaxsiy kutubxonasidan turli adabiyotlar taqdim etmoqda. Jumladan, maktab direktorining ma'naviy-ma'rifiy ishlar bo'yicha o'rinbosari Dilorom Rahmonqulova maktab kutubxonasiga o'zbek va jahon adabiyoti namunalari sovg'a qildi. U o'zi sevib o'qigan "Jinoyat va jazo", "Orziqib kutaman ertani", "Sariq devni minib" asarlarini shogirdlariga ham tavsiya etdi.

Ma'suda ISMATULLAYEVA,
shu maktab direktori
o'rinbosari

Bo'ka tumanidagi 2-maktabda ham kitob marafoni xayriya aksiyasi bo'lib o'tdi. Tadbir doirasida maktabda "O'zbeksavdo" majmuasining ko'rgazmasi tashkil etilib, unga ota-onalar jalb etildi.

"Farzandingiz ta'lim olayotgan maktabni badiiy adabiyotlar bilan boyitishga o'z hissangini qo'shish imkoniyatidan foydalaning" degan mazmundagi xat bilan ota-onalarga murojaat qildik. Ular farzandi ta'lim olayotgan muassasaga kitob sovg'a qilish uchun sara adabiyotlarni xarid qildi. Bir kunda maktab kutubxonasi fondiga ikki mingdan ziyod kitob qo'shildi.

— 1600 nafar o'quvchi ta'lim-tarbiya olayotgan maktabda kitob fondi mingtadan oshmasdi, — deydi maktab direktori Saida Xudoyberganova. — Kutubxonaga kirayotgan o'quvchilar soni ham kam edi. Ushbu tashabbus tufayli hozir bir kunda kutubxonaga 50 dan ziyod o'g'il-qiz kirib, kitob mutolaa qilmoqda. Hatto yaqin hududdagi ota-onalar ham asarlarni o'qish istagini bildirib, murojaat qilishyapti.

Tadbir doirasida sobiq bitiruvchilardan tuman xalq ta'limi bo'limi mudiri Umid Sultonov 20 ta, tasviriy san'at o'qituvchisi Nuriddin Abdullayev 33 ta kitob sovg'a qildi.

Shohista ASQAROVA,
shu maktab kutubxona
mudirasi

Prezidentimiz tomonidan ilgari surilgan 5 tashabbus doirasida Bag'dod tumanidagi 19-maktabda «Kitob — sodiq do'st» shiori ostida tadbir bo'lib o'tdi. Unda maktabning sobiq o'quvchisi, O'zbekiston xalq shoiri, senator Iqbol Mirzo, tuman hokimi Alibek Tursunov va boshqalar qatnashdi.

G'oliblar kompyuterli bo'ldi

Maktab hovlisida ramziy ma'noda «Xalq og'zaki ijodi», «Alisher Navoiy», «Abdulla Qodiriy», «O'tkir Hoshimov», «Muhammad Yusuf» bekatlari tashkil etildi. «Iqbol Mirzo» bekatida shogirdini shoirning birinchi o'qituvchisi Dilbaroy Oxunova kutib oldi. Shoir birinchi o'qituvchisiga atab yozgan she'rini o'qib berdi.

Tadbir doirasida Abdulla Qodiriyning «O'tkan kunlar» va «Mehrobdan chayon» romanlari asosida kitobxonlik

tanlovi bo'lib o'tdi. Tanlov g'oliblari Marjona Malikova va Dilnozaxon G'ulomovaga zamonaviy kompyuter jamlanmasi topshirilgan bo'lsa, barcha o'quvchilarga qimmatbaho sovg'alar hadya qilindi.

Maktab kutubxonasi sobiq o'quvchilar tomonidan keltirilgan o'zbek va jahon adabiyotining nodir asarlari bilan boyidi.

M. AHMADJONOVA,
shu maktab o'qituvchisi

"Qadrdon maktabimga kitob sovg'a qilaman"

Bo'ka tumanidagi 7-maktabda "Qadrdon maktabimga kitob sovg'a qilaman" shiori ostida ma'rifiy tadbir bo'lib o'tdi.

Tadbirda Xalq ta'limi vaziri Sherzod Shermatov, O'zbekistonda xizmat ko'rsatgan artist Abdumarufo Qodirov, aktrisa Sulhida Parpiyeva, Alisher Navoiy nomidagi Toshkent davlat o'zbek tili va adabiyoti universitetining oliy adabiyot kursi tinglovchisi, shoir Anvar Botir ishtirok etdi. Tadbirda maktabning turli nufuzli oliy o'quv yurtlarida o'qishni davom ettirayotgan, davlat tashkilotlarida faoliyat yuritayotgan sobiq bitiruvchilari o'zlarini tahsil olgan ilm dargohiga kitoblar sovg'a qildi.

Sherzod Shermatov maktabda tashkil etilgan "Yosh kitobxonlar" to'garagi faoliyati bilan yaqindan tanishdi. Uchrashuv o'quvchilarda katta taassurot qoldirdi.

Javlonbek ANORBOYEV,
Alisher Navoiy nomidagi Toshkent
davlat o'zbek tili va adabiyoti universiteti
talabasi

2019-yil 24-aprel, № 31 (9200)

Gulandomxon bilan "Ma'rifat" gazetasi tahririyatida 1999-yil mart oyi oxirlarida tanishganman. Men o'shanda Matbuotchilar ko'chasi 32-uyning 3-qavatida joylashgan "O'zbekiston adabiyoti va san'ati" gazetasida ishlardim. To'rtinchi qavatda esa "Ma'rifat" gazetasi tahririyati joylashgandi. Gazetaning o'sha paytdagi bosh muharriri Halim Sayid gazeta mazmunini yaxshilash bo'yicha mening fikrim bilan qiziqar, shu bilan birga, yosh jurnalistlarga tahrirdan saboq berishimni iltimos qilardi. Bir gal xonasiga kirsam, istarali bir ayol bilan nimalarnidir muhokama qilib o'tirgan ekan.

— E-e, Ustoz, kelganingiz yaxshi bo'ldi, — dedi quvnoq ohangda u. — Keling, o'tiring, bu kishini taniysizmi?

Ko'rishdik.
— Bu kishi O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti prorektori Gulandom opa Boqiyeva bo'ladilar, — deb, meni ham navbati bilan tanishtirdi.

Ma'lum bo'ldiki, maxsus qaror bilan universitet qoshida yangi ochilayotgan xalqaro jurnalistika fakulteti uchun davlat ta'lim standartlari va o'quv dasturlarini tayyorlash ishlari olib borilayotgan ekan.

— Juda yaxshi, ko'pdan orzu qilingan ishlar bo'libdi, — dedim.
— Siz ham aralashsangiz, — dedi.

— Men nimasiga aralashaman, — dedim.

— Maslahatlashsak, fikringizni aytangiz, tahrir ishlari yordam bersangiz.

— Mayli, qo'lmdan kelgancha, — deya rozilik berdim.
Shu bilan iyulning oxirigacha birga ishladik. O'quv dasturlariga Homerdan Joysgacha dunyo adabiyoti darg'alari va ularning eng mashhur asarlarini kiritishni taklif etganim, fikrimizni ba'zi rasmiylar tasdig'idan o'tkazgumizcha ancha xunob bo'lganimiz yodimda. Hammamiz piyasabillo ishlaganmiz. Shunda "Siz ham dars bermaysizmi", deb qolishdi.

— Men nimadan dars berishim mumkin? Axir institut-universitetlarda oz-moz dars bergan bo'lsam ham, tajribam yetarli emas, — dedim.

— "Ma'rifat"da tahrirdan o'rgatayotgan bilimlaringizni berasiz. Avval o'quv dasturini tuzasiz, keyin qo'llanma, darslik yaratishga harakat qilasiz, — deydishi ular.

— O'yab ko'rish kerak. Bu ishni amalga oshirish mumkin, — dedim.

Xullas, o'quv dasturlarida bu fan ham aks etdi. Axborot janrlarida bir juft soat nazariya, barcha amaliy mashg'ulalarda tahliiliy va boshqa janrlar uchun esa alohida "Tahrir san'ati" degan fan kiritilib, 3-kurs mobaynida haftada bir kun o'tiladigan bo'ldi. Ana shu jarayonlarda Gulandom Hisomovna prorektorlik bilan birga, fakultet dekani sifatida faoliyat yuritgan paytlari u bilan baqamti ishlaganmiz.

Keyinchalik gazeta-jurnal ishlarini tashkil etishdagi tajribalarimni nazarda tutib, "Bir jurnal ta'xis etilayapti, siz ham majlisga keling", deb qolishdi. Majlisda bir ruscha ta'lim olgan olimning "So'fizmning adabiyotga aloqasi yo'q", degani yo' mening "Navoiyning ham, Mashrabning ham so'fiylikka aloqasi bor", deya e'tiroz bildirganim, oradagi bahslar, eng asosiysi, o'zbek, rus, ingliz tillarida chop etiladigan "Filologiya masalalari" jurnalining ta'xis etilgani yodimda qolgan.

jurnalning bir sonini to'liq bag'ishlash bo'yicha taklifimni aytdim. U fikrimni ma'qulladi, birga rektor huzuriga kirdik. U ham rozilik berdi. Bemalol aytishimiz mumkinki, o'zbek xalqining ko'zini ochgan, o'zbekning o'zligini anglatish yo'lida shahid ketgan, fidoyi, qalbi bilan amali bir bo'lgan ulug' inson haqida yangi-yangi ma'lumotlarni o'z ichiga olgan katta hajmli jurnalning maxsus sonini chop etdik. Qolaversa, bu

o'rniga kelgan rahbar o'z gacha yo'l tutib, "Bu har bir insonning o'ziga bog'liq", deya tashabbusni harakatdan to'xtatdi.

Gulandom Boqiyeva dekanligi payti ko'p yaxshi ishlar qilindi. Bir voqea esimga tushdi. Jurnalist doimo so'z olamida yashaydi. Folklor esa ona tilining boy xazinasi. Xalq og'zaki ijodini puxta o'zlashtirmagan jurnalist duduq qalamkashdir. Lekin hatto sovetlar davrida o'qitilgan o'zbek folklori 2000-yillarga kelib

Mahmud SA'DIY,
O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist,
"Oltin qalam" milliy mukofoti sovrindori

Millatning o'ktam farzandi

Jurnalga Gulandom Boqiyeva jamoatchilik asosida bosh muharrir, kamina bosh muharrirning birinchi o'rinbosari, Abbos Ibratqulov esa chet tillar bo'yicha o'rinbosar bo'ldik. Shunda o'z mualliflarimni hisobga olib, Karomat Mullaxo'jayevani taklif qildim. Shundan buyon birga ishlab kelamiz.

Asosiy maqsadim shu ediki, jurnal haqiqiy jurnal bo'lishi kerak. Faqat muhim va mazmunli maqolalar chiqishi shart. Turkiy adabiyot, tilshunoslik, tarjima-shunoslik, jurnalistika yo'nalishlarini alohida-alohida bo'limlar qilib, sifatli nashr etishga harakat qildik.

Gulandom Hisomovna dekanlik chog'idagi yig'ilishlarda ham, bosh muharrir sifatidagi hay'at majlislarida ham har bir aytilgan yangilik — talabalarning yaxshi mutaxassis bo'lib chiqishi yo'lida o'quv sistemasini takomillashtirish uchun beriladigan taklif bo'ladimi, ilmiy tadqiqotlarni yaxshilash bo'yicha g'oya bo'ladimi, aytilgan har bir jo'yali fikrni e'tibordan chetda qoldirmaydi. Biz taklif qilamiz, u g'oyani amalga oshirishga jon-jahdi bilan kirishadi. Bir narsani ushlasa qo'yib yubormasligi, unga yopishib olib, masalaga jiddiy yondashib, ro'yobga chiqarmaguncha tinib-tinchimasligi, serg'ayratligi, nomiga ishlashdan qochishi, isha o'zini bag'ishlashi bilan menga juda ma'qul kelgan. Shanba-yakshanba kunlari bo'ladimi, hatto kechroq qolib ham ishlagan paytlarimiz ko'p bo'lgan. Ana shu fazilatlari sabab u bilan ishlashga rozi bo'lib, "Siz ketmaguningizcha qo'lmdan kelguncha birga ishlayman", deganman.

Gulandom Boqiyevaning jo'yali fikrni qabul qilishiga bir misol. Mashhur ma'rifatparvar bobomiz, yurt ozodligi yo'lida o'zini qurbon qilgan mutafakkir Mahmudxo'ja Behbudiyning 120 yillik yubileyi bo'yicha o'sha paytda qatag'on-qirg'in qurbonlari xotirasini tiklash borasida mas'ullardan biri — filologiya fanlari doktori Naim Karimovga murojaat qilganimda, mablag' yo'qligi sabab kitob chop etish kun tartibida yo'qligini aytdi. Shunda bosh muharrirga ahvolni tushuntirib, shu buyuk ma'rifatparvar faoliyatiga

sanaga bag'ishlangan katta ilmiy anjuman, unda mazkur jurnal soni taqdimotini o'tkazdik.

Shu o'rinda "Filologiya masalalari" jurnalining oyoqqa turishida, shakllanishida, iqtisodiy qiyinchilik davrlaridan talofatsiz o'tishida G.Boqiyevaning o'rni beqiyosligini ta'kidlashni istardim. U bo'lmaganda jurnal ham yopilib ketgan bo'lardi. Yuqorida aytdim, biz o'n bir yil jamoatchilik asosida, ya'ni biror manfaatni o'ylamay ishlaganmiz. Endi uch-to'rt so'm maosh yozishga imkoniyat paydo bo'lganini aytib qolishdi, lekin maoshsiz ishlagacha ham tayyordim. Agar Gulandomxon yomon odam bo'lganida kim bu sharoitda ishlardi? Masalan, o'zim ham, Karomat ham, Venera Qayumovna ham unga bo'lgan HURMATimiz tufayli ishlaganmiz.

Bo'lajak jurnalistlarga kasbni o'rganib chiqishgina kifoya qilmaydi. Ular, birinchi navbatda, SHAXS sifatida shakllanishi kerak. Bunday insonda mustahkam e'tiqod, to'g'ri deb hisoblagan yo'lidan qaytmaslik, jurnalistga xos jasurlik, rost-go'ylik xususiyatlari albatta bo'lishi shart. Lekin arzimasdek tuyuladigan, ko'zga ko'rinmas yana bir jihat ham bor. U inson sifatida har tomonlama ibrat bo'lsa, agarda namunali bo'lsa, yanayam yaxshi. Oddiygina misol. Auditoriyalarga qarasangiz o'yilgan, partalarga chizilgan joylar bor. Bu talabalarning, boshqacha aytganda, xalqni tarbiyalashni maqsad qilgan oliy ma'lumotga da'vogar odamning ishi. Xalqaro jurnalistika fakultetida o'tkaziladigan majlislarda barchaning fikrini so'rardi. Shunda bir taklif kiritganmanki, masalan, talaba qiz uyda, o'qishda, amaliyotda, ko'cha-yu jamoat joylarida o'zini qanday tutishi kerak? O'g'ri bolalar-chi, ularning o'zini tutishida qanday o'ziga xoslik bo'lishi dardkor? Komillikka intilmasa, u qanday qilib boshqalarni tarbiyalaydigan publitsistik asarlar yozishi mumkin? Bu fikrni quvvatlab, tadbirlar qo'llana boshlandi. Lekin uning prorektor sifatidagi ishlari ko'payib, rektoratga qaytgach, fakultetga uning

dasturlardan chiqarib tashlandi. Ilgarilari rus folklori ham o'qitilardi. Shu katta xatoni to'g'rilash Gulandomxon zimmasiga tushdi. Afuski, bu zarur fan ham keyin "soat talash" jarayonida o'qitilmaydigan bo'ldi. Chunki ayrim kaslarga professional jurnalist tarbiyalash ikkinchi darajali ish edi...

Gulandom Boqiyevaning yana bir xususiyati juda ko'p yangi darsliklar chiqardi. Uning boshchiligidagi ingliz, ispan, nemis, turk va boshqa tillarda chop etilgan 5-6 lug'atda muharrir sifatida mening ham familiyam turibdi. U bunday paytlari o'zini unutib ishlaydi. Bir misol. O'qituvchisi Galina Arsenovna, Nosir Qambarov, men va yana bir kishi hamkorlikda lug'at ustida ishladik. Pedagogika universitetining narigi tomonida Gulandomxonning turmush o'rtog'i Hamidullaning ishxonasi bor edi. O'sha yerda o'tirib rosa ishladik. Dam olishsiz faoliyatdan qon bosimi oshib ketadi. Bittadan limon chaynab, qon bosimini tushiramiz. Yana ishlaymiz. U qiynalsa-da, boshlangan ishni yakuniga yetkazish uchun jonini jabboga berib ishlaydi. Uning ishtirokida, rahbarligida, g'amxo'rligida, yordamida yaratilgan kitoblar bugun bir joyga to'plansa, mo'jazgina ilmiy kutubxona bo'ladi. Hozirgi kunda chet tillarni o'qitish haqida ko'p gapirilmoqda. Gulandom Boqiyevani chet tillarni o'qitish ishlariga amalga konkret hissa qo'shgan mutaxassis sifatida hurmat qilaman.

U odamlarni qanday uyushtirishni biladi. Rahbar uyushtirish mahoratiga ega bo'lishi kerak.

Zamondosh

Bu rahbarning fazilati. Odamlar bilan muomala qilishni biladi. Joyi kelganda atrofidagi yaxshi deb bilgan mutaxassislarni qo'llab-quvvatlaydi.

Shunday bo'lsa-da, Gulandomxon ham men o'yab topgan "Yaxshilik jazosiz qolmas" degan maqolga ba'zida yo'liqib turadi. Bir kuni o'zi yaqindan yordam berib, qiynalganda birga ishlab, ilmiy tadqiqotiga rahbarlik qilgan bir shogirdining "yozmish"laridan nolib qoldi. "Ba'zilar yaxshilik o'rniga dushmanlik qilsa, chidashga majbursiz. Bundaylarga men ham ko'p bora duch kelganman", deya yupataman.

Rahbarning odamlar yuradigai dardlarini tinglashi ham katta san'at. Qo'llangan kelgan yordam ko'rsatish, qo'lidan kelmasa, so'zi bilan taskin berish mumkin-ku. Bir insonning qo'lidan hamma narsa ham kelavermaydi. Bu — hayot. Bir misol. O'g'lim Temurni uylantiradigan bo'ldik. Oilamiz katta. Uch xonali kvartiramizda yosh oila — kelin-kuyov uchun joy yo'q. Gulandomxon o'zi tashabbus ko'rsatib, ukasining kvartirasini bizga berib qo'ydi. Biz faqat elektr, suv, gazning pulini to'lab turdik. Kvartira haqi olgan emas, biror marta ta'na ham qilgan emasm. Ikki nabiram ana shu xonadonda dunyoga keldi. Bundan oilamiz minnatdor va uning qilgan yaxshiligini hech qachon esdan chiqarmaymiz.

G.Boqiyeva bilan A.Ibratqulov rahbarligida AQShning Nortstern universiteti bilan aloqa o'rnatildi. Bizning mutaxassislarni okeanorti davlatiga borib tajriba o'rganishdi. Ular kelib talabalarimizga saboq berishdi. O'zbekistonga kelgan professor Nikolas Danloff vodiyni ko'rgisi kelganini aytib qoladi. Gulandomxon shunda meni chaqirib, birga yurib, tarix va istiqoldan keyingi o'zgarishlar haqida gapirib berishimni iltimos qildi. Boraman, dedim. Mashinada o'zi ham birga Andijon, Farg'ona, Namangani aylandi. U yurtimizning jannatmonand ekanligini, mehmondo'stligini ko'rsatishni yaxshi ko'radi va bu ishni juda yuqori darajada uddalaydi.

Farg'onada singlisi yashar ekan, mehmon bilan ularnikiga ham bordik. Jiyani fransuzcha yodlagan she'rini burro-burro o'qib berdi, farzandlari odobli, qisqasi, haqiqiy o'zbek oilasi bizni kutib oldi. Shu yerda angladimki, bu oilada tovulvik, hamdardlik, bir-birini qadrlash, mehr-oqibat muhiti hukmron ekan. Onasi davolaganda atrofida girgitton bo'lganidan xabarim bor. Necha yil volidasini qo'lida ko'tarib parvarish qildi. Farzandlik burchini halol bajardi, onasi undan rozi bo'lib ketdi, nazarimda. U farzandlariga, boshqa qarindoshlariga ham mehrbon.

Filologiya fanlari doktori, professor G.Boqiyeva hozir ham kuydi-pishdi, faoligicha qolgan. Quvvat bersin, kuch bersin! Sog'-salomat yursin, umri uzoq bo'lsin! Uni o'zbekning fidoyi ayollaridan, millatning namuna oladigan o'ktam farzandlaridan biri deb bilaman. Otasi Hisom Gulomov o'zidan yaxshi inson, deya nom qoldirgan. Gulandomxon esa otasining farzandi, degan gapga isbot bo'la oladi.

Kabinet mudiriga dars soati berilmaydi(mi?)

Universitetda kabinet mudiri lavozimida ishlayman. Boshqa pedagoglar qatori men ham dars soatlari olmoqchi edim, lekin kafedra mudiri menga dars soati berolmasligini aytdi. Shu to'g'rimi?

U.ISMOILOVA

— Mehnat shartnomasiga ko'ra, siz kabinet mudiri lavozimiga ishga qabul qilingansiz. Dars soatlari berilmayotganidan norozi bo'lgansiz. Asosiy ishingiz kabinet mudiri lavozimi bo'lgani uchun dars soatlari berishga kafedra majbur emas. Mutaxassisligingizga qarab sizga ichki o'rindoshlik asosida dars soatlari berilishi mumkin. Qachonki to'liq stavkada ishlaydigan pedagoglarga ehtiyoj sezilsa.

Bundan tashqari, bu yerda asosiy ish beruvchi universitet rektori hisoblanadi. Kafedra mudiri esa ish beruvchining vakili sifatida dars taqsimotida ishtirok etadi.

Ta'til davrida ishga chiqqandim, ammo...

Tarbiyachi yordamchisi lavozimida ishlayman. Ta'til davrida o'z xohishim bilan ishga chiqqanman. Ta'til tugagach, 1-2 kunlik otgul olish maqsadida ishga kelmadim. Ishga kelolmasligimni hamkasbimga aytdim. Keyingi kuni ishga chiqqanimda, mehnat intizomini qo'pol ravishda buzganligim uchun ishdan bo'shatilganimni aytishdi. Bu o'rinda huquqim buzilganligini qanday isbotlasam bo'ladi?

X.XUDOYNAZAROVA

G'allaorol tumani

— Siz yillik mehnat ta'tili davrida o'z xohishingizga ko'ra ishga chiqqansiz. Lekin tashkilot sizni ta'tildan chiqarish bo'yicha buyruq bermagan. Ta'til davrida ishlagan paytingiz uchun keyinroq otgul olish maqsadida ishga kelmagansiz. Ishga kelmasligingiz haqida rahbariyatni ogohlantirmagansiz. Shu tufayli rahbariyat mehnat intizomini qo'pol ravishda buzgan deb hisoblab, siz bilan tuzilgan mehnat shartnomasini bekor qilgan.

Ta'tildagi xodimga intizomiy chora ko'riladimi?

Yillik mehnat ta'tili davrida xodimga intizomiy chora ko'rish mumkinmi? Agar mumkin bo'lmasa, uni bekor qilish tartibi qanday?

T.NAJMIDDINOV

Samarqand shahri

— O'zbekiston Respublikasi Mehnat kodeksining 182-moddasiga ko'ra, intizomiy jazo qo'llanilishidan avval xodimdan yozma ravishda tushuntirish xati talab qilinishi lozim. Xodimning tushuntirish xati berishdan bosh tortishi uning ilgari sodir qilgan nojo'ya xatti-harakati uchun jazo qo'llashga to'siq bo'la olmaydi.

Demak, xodimdan yozma ravishda tushuntirish xati talab qilish uchun xodim ishda bo'lishi lozim. Agar xodim ta'tilda bo'lgan taqdirda, uni ta'tildan chaqirishga Mehnat kodeksining 147-moddasiga ko'ra, faqat xodimning roziligi bilan yo'l qo'yiladi.

Har qanday buyruqqa o'zgartirish kiritish yoki uni bekor qilish ham yangi, ya'ni, qayta buyruq tayyorlash asosida amalga oshiriladi.

Tungi navbatchilik uchun haq to'lanadi

O'qituvchilarni tungi navbatchilikka tayinlash qanchalik to'g'ri? Ularga qanday haq tayinlanadi?

H.MUHAMMADIYEV

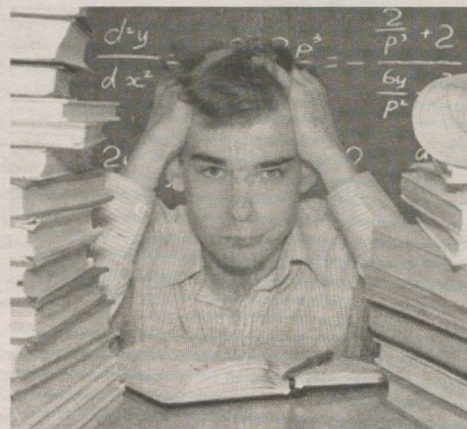
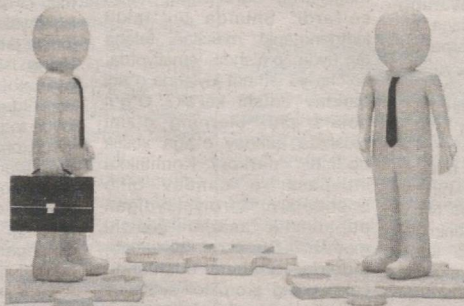
— O'zbekiston Respublikasi Mehnat Kodeksining 122-moddasiga ko'ra, soat 22:00 dan to soat 6:00 gacha bo'lgan vaqt tungi vaqt deb hisoblanadi.

Mazkur Kodeksning 158-moddasiga asosan tungi vaqtdagi ishning har bir soati uchun kamida bir yarim baravar miqdorda haq to'lanadi.

Tungi vaqtdagi ish uchun oshirilgan miqdorda to'langan haq tarif stavkalariga (mansab maoshlariga) qo'shilmaydi. To'lanadigan haqning aniq miqdori jamoa shartnomasida, agar u tuzilmagan bo'lsa, ish beruvchi tomonidan kasaba uyushmasi qo'mitasi yoki xodimlarning boshqa vakillik organi bilan kelishib belgilanadi.

Shu munosabat bilan tashkilotingiz jamoa shartnomasida mazkur masalada javob topish mumkinligini ma'lum qilamiz.

Savollarga O'zbekiston ta'lim, fan va madaniyat xodimlari kasaba uyushmasi respublika kengashi bosh yuriskonsulti Dilbar MUHAMMEDOVA javob berdi.

Talaba soliq to'laydimi?

Oliy ta'lim muassasasida o'qib, stipendiya olayotgan yoki qaysidir tashkilotda yarim stavka ishlovchi talaba jami daromadi to'g'risida DSIGA deklaratsiya topshirishi kerakmi?

Saida ZIKIROVA,
Qarshi davlat universiteti magistranti

O'zbekiston Respublikasining 2018-yil 24-dekabrda 508-sonli qonuni bilan 2019-yil 1-yanvardan kiritilgan o'zgarishlarga asosan, Soliq kodeksining 189-moddasiga muvofiq deklaratsiya asosida soliq solinadigan daromadlarga O'zbekiston Respublikasi rezidentlarining quyidagi daromadlari kiradi:

Mulkiy daromadlar, agar bu daromadlarga to'lov manbayida soliq solinmagan bo'lsa;

Fan, adabiyot va san'at asarlarini yaratganlik hamda ulardan foydalanganlik uchun mualliflik haqi tariqasida olingan daromadlar;

Asosiy bo'lmagan ish joyidan olingan moddiy naf tarzidagi daromadlar;

O'zbekiston Respublikasi hududidan tashqaridagi manbalardan olingan daromadlar;

Soliq agentlari bo'lmagan manbalardan olingan daromadlar.

Agar soliq to'lovchining asosiy bo'lmagan ish joyidan olingan daromadlaridan jismoniy shaxslardan olinadigan daromad solig'i uning arizasiga ko'ra ushlab qolingan bo'lsa, daromadlar to'g'risida deklaratsiya taqdim etilmaydi, bundan ushbu modda birinchi qismining 5- va 6-xatboshlarida ko'rsatilgan daromadlar mustasno.

O'zbekiston Respublikasi rezidentiga aylangan chet ellik jismoniy shaxs ushbu kodeksning 192-moddasida nazarda tutilgan tartibda va muddatlarda daromadlari to'g'risida deklaratsiya taqdim etadi.

Murojaatda qayd etilgan savol bo'yicha stipendiyalar Soliq kodeksining 178-moddasi 2-bandiga asosan, jismoniy shaxslarning boshqa daromadlari tarkibida qayd etilgan.

Shuningdek, Soliq kodeksining 179-moddasi 23-bandiga asosan, qonun hujjatlarida davlat stipendiyalari uchun belgilangan miqdorlarda ta'lim va ilmiy tadqiqot muassasalari tomonidan to'lanadigan stipendiyalar jismoniy shaxslarning soliq solinmaydigan daromadlari tarkibiga kiritilgan.

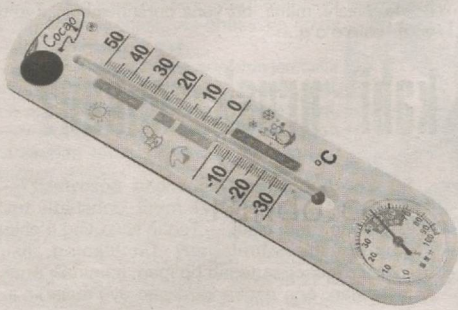
Yuqoridagilarga asosan, jismoniy shaxs ta'lim muassasasidan stipendiya olib va bir vaqtning o'zida soliq agenti mavjud boshqa joyda ishlab olgan daromadlari bo'yicha jami yillik daromadlar to'g'risidagi deklaratsiyani taqdim etishi amaldagi soliq qonunchiligida nazarda tutilmagan.

Alisher G'ANIYEV,
Toshkent shahar davlat soliq boshqarmasi boshlig'i o'rinbosari

Qiziqarli savol-javoblar

► Termometr simobi odamga zarar yetkazadimi?

— Yo'q. Termometr ichidagi 2 gramm simob bir lahzada parlanib, 7 million kubometr havoni ifloslantirishi mumkin. Bunga yo'l qo'ymaslik uchun havoni tez-tez shamollatib turish lozim. Agar singan sharcha sochmalari tezda supurib tashlansa, simob bir zumda bug'lanib ketadi. Ammo uni changyutkichda tozalash tavsiya etilmaydi. Boisi, u simobni changga qo'shib atrofga yoyib yuboradi. Yaxshisi, tezda xonani shamollatib, sharchaning katta bo'laklarini qog'ozda, mayda parchalarini esa skotchda olish va termometr singan joyni kimyoviy vositalar bilan artib yuborish kerak.

► Qushlarning panjasi muzlaydimi?

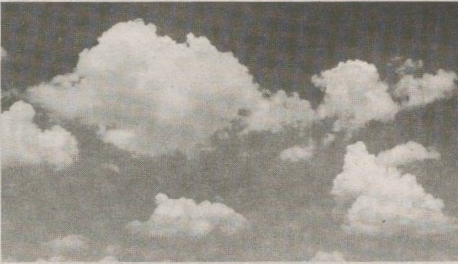
— Qishning sovuq kunlari ko'l va hovuzlardagi suv haroratining pasayishi natijasida muzlash yuzaga keladi. Shu paytda suvda qush bo'lsa, uning oyog'i muz ichida qoladi. Bu qushlarning panjasi muzlaydi, degan xulosani bermaydi. Boshqacha qilib aytganda, suv va suvoldi qushlari sovuq haroratda ham bemalol muz ustida yuradi.

► Jahonda qaysi tarixiy shaxs eng ko'p asar qahramoni sifatida qalamga olingan.

— Dunyodagi eng mashhur kitob qahramoni — Napoleondir. U haqda 10000 dan ortiq turli janrdagi asarlar yozilgan.

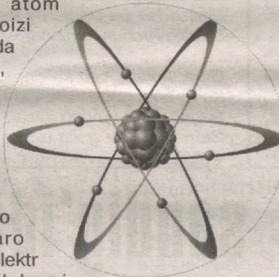
► Bulut tarkibining qancha qismi suvdan iborat?

— O'rtacha bulut tarkibida beshta fil o'g'irligiga teng suv mavjud. Odatda, issiq kunlari Yerdagi 1 kubometr havoda 20—30 gramm bug' bo'ladi. Ushbu suyuqlikning katta qismi tomchilarga aylanadi. Demak, 100 m hajmdagi bulut tarkibida 10—20 tonna tomchi bo'ladi. Biroq bunday bulutlardan odatda yomg'ir yog'maydi. Ulardagi tomchilar nihoyatda mayda bo'lib, Yergacha yetib kelmay, bug'lanib ketadi. Ancha katta, diametri bir necha kilometr ga yetadigan bulutlar tarkibida esa millionlab tonna suv bo'ladi va ularning suvi Yerga sel bo'lib yog'adi.

► Atomning kattagina qismi bo'shliqdan iborat bo'lsa, qanday qilib predmetlar sochilib ketmaydi?

— Aslida, atom massasining 99 foizi kichkinagina yadroga to'plangan bo'lsa-da, uning bo'shliq aylanasi bo'sh emas, aksincha, elektronlar bilan to'la. Ularning hajmi arzirogan kattalikda, ammo atomlarning o'zaro ta'sirini aniqlovchi elektr zaryadlarining o'lchami yadro zaryadlarinikiga teng.

Kvant nazariyasiga ko'ra, fazodagi jismlarning ishqalanishi qancha kuchli bo'lsa, ularning massasi shuncha kam bo'ladi. Demak, elektron bulut atom yadrosidan ming barobar kattaroq.

► Dunyodagi eng keng ko'lamli muhandislik ishi qaysi?

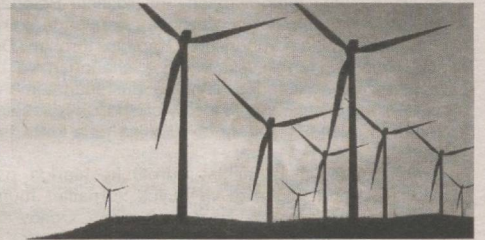

— Hozircha dunyodagi eng keng ko'lamli muhandislik ishi Liviyaning shimoliga chuchuk suv yetkazib beruvchi gigant vodoprovod hisoblanadi. "Ulkan sun'iy daryo" 18 yil davomida — 1983—2001-yillari qurilgan. Vodoprovod janubdan shimolga tomon salkam 2000 kilometr masofaga cho'zilgan. Suv 13000 km² dan ortiq maydonga joylashtirilgan 1300 teshik tizimi orqali tushadi. Ularning ko'pchiligining chuqurligi 500 metrgacha boradi.

Vodoprovodni qurish vaqtida Yerdan 155 million kubometr ga yaqin tuproq chiqarib tashlangan. Bu Asvon to'g'onlarini qurishda chiqarilgan tuproqdan 12 barobar ko'p degani. Vodoprovodni qurishga sarflangan tosh va g'ishtlardan 17 ta Xeops piramidasi qurish mumkin. Ishlatilgan beton taxlansa,

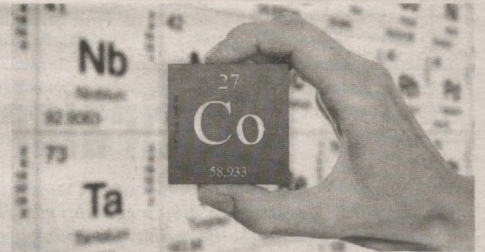
Liviya Xitoygacha bo'lgan yo'lni egallaydi. Gigant vodoprovod orqali har kuni 7 million kubometr suv oqib o'tadi.

► Issiqlikdan energiya olish mumkinligini bilamiz. Sovuqdan ham energiya olish mumkinmi?

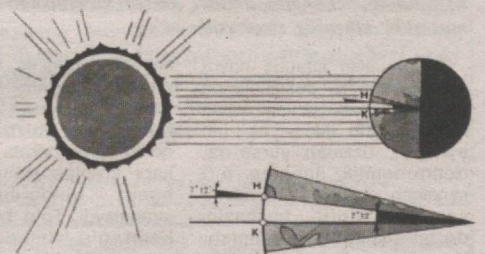
— Mumkin. Sovuqda ham issiqlik energiyasi bor, faqat juda oz miqdorda. Aslida, issiqlik barcha joyga teng taqsimlanadi. Bunga faqat tashqi energiya xalal berishi mumkin. Masalan, sovitkich quyidagicha ishlaydi: elektrni qabul qiladi, mahsulotlardan issiqlik oladi va uni radiator orqali oshxonaga tarqatadi. Shimoliy mamlakatlarda uylarni issiqlik nasoslari yordamida isitish ommalashgan. Aholi elektrdan foydalangan holda atrofda sovuqlikdan energiya olish hisobiga binoni isitadi. Bunda bino ichi elektr energiyasi sarflanganga nisbatan bir necha barobar ko'proq isiydi.

► Odam organizmi uchun eng kam zarar bo'ladigan mikroelement qaysi?

— Kobalt. Inson tana massasining 96 foizi uglerod, kislorod, vodorod va azotdan iborat. Yana 3,5 foizini 7 ta mikroelement — kalsiy, fosfor, kaliy, oltingugurt, natriy, xlor va magniy tashkil etadi. Biroq shunday mikroelement borki, organizmga uning zarurati nihoyatda kam. Shulardan biri kobalt bo'lib, Yer qobig'ida uning massa ulushi 0,004 foizdan oshmaydi. Inson organizmi uchun bir sutkada 10 mikrogramm kobalt yetarli.

► "Kenglik" va "uzunlik" tushunchalarini kim va qachon muomalaga kiritgan?

— Qadimgi yunon olimi Eratosfen eramizgacha bo'lgan III asrlarda birinchi marta Yer shari aylanasi o'lchab, astronomik kuzatuvlar olib bordi va yozning quyoshli kunlari Quyoshning balandligiga nisbatan kengligini aniqlashga muvaffaq bo'ldi. Eratosfendan yuz yil keyinroq yashagan astronom Gipparx esa yulduzlar asosida kenglikni, O'nying tutilishi asosida esa uzunlikni o'rgangandi.

Vatan deya jang qilgan pedagog

1942-yil. Ikkinchi jahon urushining eng og'ir kunlari. Fashist gazandalarini yanchib tashlash uchun Kattaqo'rg'onda tug'ilib o'sgan pedagog Ibrohim Odilov katta jasorat ko'rsatgan.

Ibrohim Odilov dastlab o'z istagiga ko'ra, artilleriya harbiy bilim yurtiga o'qishga kirdi. Bilim yurtida sohani mukammal o'rganib, o'qishni tamomlagach, uni ikkinchi Belorussiya frontiga vzvod komandiri etib tayinlab, harakatdagi armiya safida jang qilishga yuborishdi. Kapitan Ibrohim Odilov Minsk, Bryansk, Mogilevsk, Vatsbek shaharlari va Litva, Latviya, Estoniya Respublikalarining dushman tomonidan egallab olingan shaharlarini ozod qilishda mislsiz jasorat ko'rsatdi — dushman harbiy texnikasiga juda katta talofat yetkazdi.

Ibrohim Odilovning fashist qurolli kuchlariga qarshi mardonavor jang qilganligi va buyuk xizmatlari munosib taqdirlandi. Artilleriyachi kapitan Ibrohim Odilov "Qizil Yulduz", ikkinchi darajali Ulug' Vatan urushi ordenlari va 6 ta jangovar medal, 5 marta Oliy Bosh Qo'mondonning rahmatnomasini olishga sazovor bo'ldi.

Ikkinchi jahon urushi tugab, g'olib jangchilar zaxiraga bo'shatiladi va o'zlari tug'ilib o'sgan Vatan bag'riga jo'natildi. Sobiq kapitan Ibrohim Odilov g'olib jangchi sifatida ko'ksi jangovar ordenlarga to'lib, Kattaqo'rg'onga qaytdi. O'zi sevgan kasb — o'qituvchilikni davom ettirdi. Uning bolalarga mehri, talabchanligi hamda jonkuyarligi hisobga olinib, Kattaqo'rg'on tuman xalq ta'limi bo'limi mudiri vazifasiga tayinlandi.

Umri davomida turli qiyinchiliklarni boshdan kechirgan hamyurtimiz keyinchalik yana o'zining sevimli ishi — o'qituvchilikni davom ettirdi. Rafiqasi Roziya Ustaboyeva bilan 10 nafar farzandni munosib kasb egalari, mehnatsevar va halol insonlar qilib tarbiyaladi.

Dovyurak sobiq artilleriyachi, kamtar, mehnatsevar va halol pedagog Ibrohim Odilov 1972-yil vafot etdi. Uning porloq xotirasi qalblarimizda saqlanadi.

G'ayrat SHUKUROV,
faxriy jurnalist

Ba'zan kechalari uyqum qochadi. Hovliga chiqib, biroz chalg'igandek bo'laman, osmonga termulaman, yorqin nur taratib turgan yulduzlarga sanchiklab razm solaman. Beixtiyor do'stim Azizning tungi nazoratga chiqqanimizda aytgan so'zlari yodimga tushadi:

"Yulduzlar quyoshdan nur olarmish, shu rostmikan? Men hech ishonmayman. Qara, ular shunchalar ko'pki, har biri — bir dunyo, xuddi insonlar kabi turli-tuman. Qiziq, ular ham so'narmish, ularning so'nishiga sabab urushlardir-a? Yulduzlar ham insonlar kabi besabab urusharmikan?"

Xayolimda o'tmish xotiralarini jonlanadi. O'sha

"Yulduzlar ham biz kabi urusharmikan?"

mash'um, uyqusiz, boshpanasiz kunlar, maqsadsiz janglar, begunoh qurbonlar, hayot quvonchini totib ulgurmay zavol topgan, bevaqt xazon bo'lgan yosh umrlar, besabab adovatlar, musulmonni mo'min qo'li bilan o'ldirishdek gunohi azim sababchilarining qop-qop va'dalari xuddi hozirgidek ko'z o'ngimdan o'taveradi, o'taveradi. Keyin marhum do'stim Aziz "Qizil yulduz" ordeni bilan taqdirlanganda onaizorining dil isyonini qulog'imga chalingandek bo'ladi. Yuragim uvishib ketadi, bo'g'zimga nimadir tiqilgandek bo'laveradi. Shunda yozuv stoliga o'tiraman-u, qo'limga qalam olaman.

Mening shoirlikka da'vom yo'q. Ammo yurakda darding to'lib-toshganida, uni birovga aytolmay qolganingda bir parcha qog'oz eng yaqin hamdarding bo'larkan. Unga dardingni to'kib salsang, yengil tortarkansan, kishi. Xotiralarimning ajralmas qismi, yuragimning tub-tubida yotgan onaizor dardi, onaizor nolasini qog'ozga to'kaman:

Hayotning nash'asini surmay o'tgan o'g'lim-a,
Chimildiq neligini ko'rmay ketgan o'g'lim-a.
Maqsadsiz bu janglarda jonini fido qilgan,
Lek kim uchun kurashdi — bilimay ketgan o'g'lim-a!

Qara, bolam, och ko'zing, bahor keldi sen sugyan,
Ko'm-ko'k gulzor ichinda bulbul ham qalbi nonon.
Bugun yosh umring xazon, ko'zlarim yo'lda giroyon,
Gulzoridan o'z gulini uzmay ketgan o'g'lim-a!

Senday jasur o'g'lonning onasiman, men bugun,
Suratlaringga boqib, yig'layman yum-yum, beun.
Orden-u medallaring qatorini ko'r — uzu-u-un,
"Qizil yulduz" ordenin taqmay ketgan o'g'lim-a!..

Biroz yengil tortganday bo'laman. Boshimni yostiqa qo'yaman, qovoqlarim og'irlashib, ko'zlarim yumiladi. Mana, tag'in o'sha janggoh, hozir do'stim Aziz bizni deb ko'ksini o'qqa tutadi, mina zarbidan titilib ketgan do'stim Olegning jasadi, yaqin sirdoshim Xudoyqulning razvedkaga chiqish oldidan so'nggi bor ko'rinishi, mana, biz yana qurshovdamiz... yo'q, yo'q, yo'o'o'o'q...

— Voy, bobojonisi, namuncha bezovtasiz? — Ayolimning xavotirli ovozi meni dahshatli tush iskanjasidan tortib oladi. — Tag'in shu oting o'chkur afg'on urushi xotiralarimi? Tinchlaning, axir, barchasi allaqachon tugab bo'lgan, hammasi ertakka aylangan. Ana nabirangizniyam uyg'otdingiz-a.

Nevaramning menga termulib turgan munchoqdek ko'zlariga qarab, qalbidagi barcha g'uborlarim tarqab ketadi. Yaratganga beadam shukrlar bo'lsinki, mash'um kunlar ortda qoldi. Mustaqilligimiz sabab yigitlarimiz o'z yurtining mudofaasiga shay, chegaralarimiz mustahkam, armiyam davlatim kabi qudratli. Ha, bunday dorilomon kunlarga kimlar yetdi, kimlarningdir esa armoni bo'ldi bu kunlar.

Men hamisha nevaramga bir gapni qayta-qayta uqirishdan charchamayman: avvalo, yurtningni sev, uning har bir qarichini ardoqla, tinch, osoyishta kunlarimizga shukr qil va qadriga yet. Biz ajdodlar merosini avlodlarga sog'-omon, ilgarigidan-da boyitib yetkazuvchi zanjirmiz. Aslo buzg'unchi bo'lma, buyuk ajdodlarga munosib farzand bo'! Vatan, el manfaati uchun har nega tayyor tur, zero, Vatan mustaqilligi, yurt tinchligi har nedan ustun!

O'tkir BOBOQULOV,
Vobkent tumanidagi 4-maktab direktori,
"Qizil yulduz" ordeni,
"Jasurliq uchun" medali sohibi

Xotiralar sandig'idagi javohirlarim

Inson yillar davomida o'qib, o'rganib, yonidagi yaxshi odamlarga havasmand bo'lib yashaydi. "Odobni odobsizdan o'rgan", "Odob — kishining ziyati", "Odobli bola elga manzur" kabi o'nlab maqollar mag'zini chaqib ta'lim bergan ustozlarimizning mehrlari nigohlari ko'z o'ngimizdan ketmaydi. Halol mehnati bilan odamiylik ilmining bilimdoniga aylangan, dunyoqarashimizning shakllanishida yo'ldi yulduz bo'lgan ustoz-murabbiylar mehnatiga tahsin aytamiz. Gohida o'ysga tolaridim, muallim hammaga bir xil dars o'tadi, biroq natija turlicha deb. Anglaganim — har bir farzand oila deb atalgan kichik bir vatan fuqarolari. O'sha "mamlakat"ning gullab-yashnashi, kamol topishi bog'bonlariga bog'liq bo'lib, mehr bulog'idan suv berib, umid daraxtlariga ezgu tilak aytib ishlov bersagina, hosil barakali bo'larkan. O'sha kichkina vatan fuqarosi — siz va biz otanamizning ko'zgusi bo'lib, onda-sonda g'ubor bosgan ko'zguning "changini artib", go'zal ko'rinishda bo'lishiga mas'ullik ularning zimmasida ekan.

Bir muallim sifatida hayot yo'llarimning ilk bosqichlariga razm solaman. Urush ortida mehnat qilib ikki oyog'idan ayrilgan, tizzalab yursa-da, dehqonchilik ilmining piri sanalgan, chiroqsiz kechalarda sandalda o'tirib, hassasini do'mbira qilib Alpomish, Kuntug'mish, Go'ro'g'li dostonlarini maromiga yetkazib qo'ni-qo'shnisining ma'naviyatini boyitgan bobom o'g'itlari yodimga tushadi. "Daraxtni urma, joni og'riydi", "Go'zallik yaratsang, ko'zlaring quvmaydi. Hovlingdagi atirgul g'uborini yuvgan maysani yaxshi ko'r, ko'ngling tozaradi", "Shunday

chiroyli gapirginki, seni eshitganlar rayonlar iforini his qilsin"... oyog'i kesilgan bobomning bizga, qo'ni-qo'shnilarga qarata aytgan bu kabi ko'plab dono o'g'itlari hanuz qulog'im ostida jaranglaydi. To'rt bolasi birin-ketin o'n yoshga to'lmay qizamiqdan vafot etgach, ukasining bolasi, ya'ni mening otamni olti oyilgida tarbiyasiga olgan, armonlarini, orzularini alladay o'lmas qo'shiqqa aylantirib kuylagan, ko'z yoshlari shahqator tursa-da, birovning oldida ko'z yoshini to'kmagan Xadicha ammam dadamning ko'ngliga ma'na-

viyat urug'ini qadagani rost. Oyoqsiz yoriga biror marta ovozin balandlatib gapirmay, dasturondagi yong'oqning mag'zini ilingan, mayizni cho'pidan, shaftolini po'st-log'idan tozalab tutgan Hanifa enamning mehrlari qarashlari, ro'zg'or tutimini o'ylasam, ularning oila ilmining bilimdoni degan unvonga sazovor bo'lgulik darajadagi xoksr-ligidan hayratlanaman.

Temir intizom asosida kitobga muhabbat qo'ydirgan, asalari mehnatkashligini singdirgan otajonimning mulohazalarini sog'inaman. Azonda quyosh o'zini ko'z-ko'z qilib nur sochayotgan mahal tandirdan non uzayotgan onajonim, olmalarni oqizog' qilib, yalangoyuq yugurgan tuproq ko'chalarimiz, issiq nonga botirib mazza qilib yeyilgan qaymoq ta'mi, uyimizda har shanba o'tkazilgan bolalar yig'ilishiga tayyorlanish uchun qo'shimcha kitoblar o'qiganlarimizni sog'inib eslayman...

Ma'naviyatimizni bizga sezdirmaygina boyitib, hayotga tayyorlagan, birovga emas, aqlingga, farosatingga tayanib ish ko'rsang, qoqilmaysan, deguvchi xoksr mehribonlarim o'g'itlari qulog'imga aytilgan azondek jaranglab turadi.

Tabiatan ko'nglim go'zal-likka, go'zal fe'lli insonlarga havasmand. Onajonimning birortamizga biror oq'iz qattiq gap aytmay, xato qilib bo'ysak "dadangga aytib beraman" degan tanbeh bilan kifoyalanishi, kechalari uyum-uyum kiyimimizni yuvib, saharda uyg'onsak, qumg'on qaynayotgan o'choqda bir qozon sutni shopirib turgan holatlarini kinotasmasi kabi ko'z oldimdan o'tadi. Onajonim buncha yumushga qanday kuch topgan ekan-a?

Birinchi sinfda o'qiyman, har kuni "besh" baho olib, xursandchiligidan yugurib kelaman. Daftariimni ko'rgan onam "Agar shu "besh" baholarga ishonib erkanlab ketsang, o'zingdan ko'r. Bitta harfini noto'g'ri yozsang, shunchaki yod olsang, mening qizim emassan. Menga erkatoy qizning keragi yo'q", deguvchi edi. Uydan onamdan qo'rqqanimdan chiroyli yozaman, maktabda ustozim o'mak qilib ko'rsatadi, zo'rman, deymam o'zimcha. Bir safar daftariimni ko'rgan onam hamma varag'ini yirtib tashladi-da, qo'limning yumshoq joyidan uch-to'rt marta chimchilab oldi.

Ammam yonimni olmoqchi bo'lganida, onam birinchi marta qaynonasiday bo'lib

qolgan insonga "Bola tarbiyasida erkalik ketmaydi. Shu qiz odam bo'lsin, desangiz, bugun aralashmang", deganida birinchi marta o'zimni behoraday sezgan, erkalik qilsam, ko'p qoqilishim mumkinligini qisman angalganman. Ikki-uch marta mana shu holatga tushgach, maktabda rahbarning qizi bo'lsam ham, qoidalar hamma uchun bir xilligi, ularga amal qilish shartligini anglatgan (ko'kargan qo'lim tufayli) onajonimga keyinchalik rahmatlar aytganman.

Endi o'ylab qarasam, o'shanda qat'iyat ko'rsatgan onamning farosati bugungi yorug' kunlarimizga, o'zimga ishonch uyg'otib, birovga saynamasdan olg'a intilishga tayyorlagan ekan.

Ma'naviyatimni boyitishda, hayotda o'z o'rimni topishda menga qo'shqanot bo'lgan sulolamiz boshliqlari, otanonam, qadri baland ustozlarim, ko'nglimda ezgulik uyg'dularini taratgan do'st-u birodarlarim oldida qarzdorlik hissini tuyaman. Beixtiyor o'sha xotiralarimni siz bilan o'rtoqlashib, ko'nglim ko'chalaridagi sog'inch bekatlarida bir zum o'ysga tuldum...

Aziza BOYMURODOVA,
Kattaqo'rg'on tumanidagi
28-maktab direktori

2019-yil 24-aprel, № 31 (9200)

Sportga ajratilgan bir kun

Zarafshon shahridagi 3-maktabda "Salomatlik uchun bir kun" shiori ostida sport festivali bo'lib o'tdi.

Yoshlar orasida sog'lom turmush tarzi va sportni targ'ib etish, o'sib kelayotgan avlodni ruhan va jismonan sog'lom etib tarbiyalash maqsadida o'tkazilgan festivalda maktabning pedagoglar jamoasi, ota-onalar va faxriy o'qituvchilar ishtirok etdi.

Qizg'in kechgan musobaqalarda jamoalar bosqichma-bosqich barcha to'siqlardan o'tib, o'z epchilligi-yu, faolligini namoyon etdi. Ishtirokchilarning dadil va chaqqon harakatlari tomoshabinlarga ham yuqori kayfiyat ulashdi.

Festival davomida o'quvchilar o'rtasida ma'naviy muhitni yaxshilash, psixologik madaniyatni oshirish hamda o'ziga bo'lgan ishonchni mustahkamlash maqsadida mutaxassislar tomonidan "Stressdan xoli yashaymiz", "Hayot go'zal, umr bebaho" mavzularida trening mashg'ulotlari o'tkazildi.

Musobaqa so'ngida g'olib jamoalarga diplom va esdalik sovg'alari topshirildi.

Dildora KARIMOVA,
shu maktab o'qituvchisi

Besh yo'nalishdagi to'garak

bo'sh vaqtning mazmunli o'tishiga ko'maklashmoqda

Shayxontohur tumanidagi 320-maktabda 5 tashabbus mazmun-mohiyatiga bag'ishlangan mashg'ulotlar o'tkazildi. O'quvchilarning intellektual salohiyatini yuksaltirishga qaratilgan mashg'ulot va to'garaklar samara bermogda.

Maktabimizda darslarga AKTni joriy etish, fan va sport to'garaklarida o'quvchilar qobiliyatini rivojlantirish, darsdan so'ng bo'sh vaqtini mazmunli o'tkazishga ko'maklashish maqsadida madaniy-ma'rifiy, san'at, sport yo'nalishidagi tadbirlarni o'tkazishga alohida e'tibor qaratilmoqda.

Yosh avlodni kitobga oshno qilishga qaratilgan "Yosh

kitobxonlar" klubi faoliyati yo'lga qo'yilgan. Shu bilan birga, kasbga yo'naltirish va hunar o'rgatish maqsadida tashkil etilgan "Mohir qo'llar" to'garagi a'zolarining o'rgan-gan bilimlarini amaliyotda mustahkamlashi uchun hu-duddagi "Nizom ota" tikuv korxonasi bilan hamkorlik yo'lga qo'yilgan.

Maktabimizda madaniyat va san'at bo'yicha "Drama"

to'garagi, yoshlarni jismoniy tarbiya va sportga jalb etish, ular o'rtasida sog'lom turmush tarzini qaror toptirish bo'yicha "Yosh sportchilar" to'garagi, kompyuter texnologiyalari va internetdan maqsadli foydalanishga qaratilgan qo'shimcha mashg'ulotlar, kitobxonlikni targ'ib qilish bo'yicha "Yosh kitobxonlar" klubi, kasbga yo'naltirish bo'yicha "Mohir qo'llar" va "Orasta qizlar" to'garaklarida mashg'ulotlar muntazam olib borilmoqda.

Durdona XOLMURODOVA,
shu maktab direktori

"Men nechun sevaman O'zbekistonni?"

Uchtepa tumanidagi 251-maktabda tashkil etilgan "Men nechun sevaman, O'zbekistonni?" mavzusidagi rasmlar tanlovida 6-7-sinf o'quvchilari faol ishtirok etdi.

Tanlovdan ko'zlangan maqsad o'quvchilarning tasviriy san'atga qiziqishini oshirish bilan birga, Vatanni sevish, ardoqlashga o'rgatish, estetik tarbiyasini rivojlantirishdir. Bunday tanlovlar o'quvchilarning bo'sh vaqtini mazmunli o'tkazish, ularni o'zlar qiziqqan sohaga yo'naltirishda muhim ahamiyatga ega. O'quvchilar tanlovda harakat qilib, katta qiziqish va intilish bilan rasm chizishdi. Faol qatnash-chilar taqdirlandi.

B.NAZAROVA,
shu maktab o'qituvchisi

Reklama • e'lon • reklama • e'lon • reklama • e'lon

Xakimova Kamolotxon Raximjonovnaning 11.00.06 — Geodeziya. Kartografiya ixtisosligi bo'yicha "Farg'ona vodiysi ekologik atlasining tarkibi va mazmunini ishlab chiqishning geografik jihatlari" mavzusidagi (geografiya fanlari bo'yicha) falsafa doktori (PhD) ilmiy darajasini olish uchun taqdim etilgan dissertatsiya himoyasi O'zbekiston Milliy universiteti huzuridagi ilmiy darajalar beruvchi DSc.27.06.2017.G.01.06 raqamli ilmiy kengash asosida tuzilgan bir martalik ilmiy kengashning 2019-yil 4-may kuni soat 10:00 dagi majlisida bo'lib o'tadi.

Manzil: 100174, Toshkent shahri, Universitet ko'chasi, 4-uy.
Telfaks: (71) 227-12-24, 246-53-21, 246-02-24;
e-mail: ik-geografiya.nuuz@mail.ru

Prenov Shavkat Mametsaliyevichning 11.00.06 — Geodeziya. Kartografiya ixtisosligi bo'yicha "Kompleks ekologik-meliorativ kartaga olishning zamonaviy metodi (Qoraqalpog'iston Respublikasi misolida)" mavzusidagi (geografiya fanlari bo'yicha) falsafa doktori (PhD) dissertatsiyasining himoyasi O'zbekiston Milliy universiteti huzuridagi ilmiy darajalar beruvchi DSc.27.06.2017.G.01.06 raqamli ilmiy kengash asosida tuzilgan bir martalik ilmiy kengashning 2019-yil 4-may kuni soat 14:00 dagi majlisida bo'lib o'tadi.

Manzil: 100174, Toshkent shahri, Universitet ko'chasi, 4-uy.
Telfaks: (71) 227-12-24, 246-53-21, 246-02-24;
e-mail: ik-geografiya.nuuz@mail.ru

Musirmanov Dilshod Esirgapovichning 06.01.05 — Seleksiya va urug'chilik ixtisosligi bo'yicha "Kuzgi bug'doy seleksiyasida zang kasalliklariga va issiqlikka chidamli birlamchi manbalarni yaratish" mavzusidagi (qishloq xo'jaligi fanlari bo'yicha) falsafa doktori (PhD) dissertatsiyasining himoyasi Toshkent davlat agrar universiteti huzuridagi ilmiy darajalar beruvchi DSc.27.06.2017.Qx.13.01 raqamli ilmiy kengashning 2019-yil 7-may kuni soat 13:30 dagi majlisida bo'lib o'tadi.

Manzil: 100140, Toshkent shahri, Universitet ko'chasi, 2-uy. Toshkent davlat agrar universiteti.
Telfaks: (71) 246-48-00, 227-10-32; e-mail: tuag_info@edu.uz

Meyliyev Akmal Xushvaqtovichning 06.01.09 — O'simliklarni himoya qilish ixtisosligi bo'yicha "Yumshoq bug'doyda sariq zang kasalligining rivojlanishi, epidemiologiyasi va unga qarshi kurashning samarador usullari" mavzusidagi (qishloq xo'jaligi fanlari bo'yicha) falsafa doktori (PhD) dissertatsiyasining himoyasi Toshkent davlat agrar universiteti huzuridagi ilmiy darajalar beruvchi DSc.27.06.2017.Qx.13.01 raqamli ilmiy kengashning 2019-yil 7-may kuni soat 15:00 dagi majlisida bo'lib o'tadi.

Manzil: 100140, Toshkent shahri, Universitet ko'chasi, 2-uy. Toshkent davlat agrar universiteti.
Telfaks: (71) 246-48-00, 227-10-32; e-mail: tuag_info@edu.uz

G'aipova Hulkar Qo'zibayevnaning 10.00.02 — O'zbek adabiyoti ixtisosligi bo'yicha "Matnazar Abdulhakimning badiiy va publitsistik mahorati" mavzusidagi (filologiya fanlari bo'yicha) falsafa doktori (PhD) dissertatsiyasining himoyasi O'zR FA O'zbek tili, adabiyoti va folklori instituti huzuridagi ilmiy darajalar beruvchi DSc.27.06.2017.Fil.46.01 raqamli ilmiy kengashning 2019-yil 15-may kuni soat 14:00 dagi majlisida bo'lib o'tadi.

Manzil: 100060, Toshkent shahri, Shahrisabz torko'chasi, 5-uy.
Telfaks: (71) 233-36-50, 233-71-44; e-mail: uztafi@academy.uz

Nigmatova Iroda Maratovnaning 14.00.21 — Stomatologiya ixtisosligi bo'yicha "Almashinuv prikus davrida tish qatorining ikkilamchi deformatsiyasini tashxislash, davolash va oldini olish" mavzusidagi (tibbiyot fanlari bo'yicha) falsafa doktori (PhD) dissertatsiyasining himoyasi Toshkent davlat stomatologiya instituti huzuridagi ilmiy darajalar beruvchi DSc.28.12.2017.Tib.59.01 raqamli ilmiy kengashning 2019-yil 6-may kuni soat 13:00 dagi majlisida bo'lib o'tadi.

Manzil: 100047, Toshkent shahri, Yashnobod tumani, Maxtumquli ko'chasi, 103-uy.
Telfaks: (71) 230-20-65, 230-47-99; e-mail: tdsi2016@mail.ru

Qashqadaryo viloyati Koson tumanidagi 50-maktab pedagogik jamoasi va kasaba uyushmasi qo'mitasi faxriy o'qituvchi, Xalq ta'limi a'lochisi **Orziqul QULMIRZAYEV**ning vafoti munosabati bilan marhumning oila a'zolari va yaqinlariga ta'ziya bildiradi.

Mirzo Ulug'bek nomidagi O'zbekiston Milliy universiteti jamoasi kimyo fakulteti "Analitik kimyo" kafedrasida professori **Rahbar JIYANBAYEV**ning vafoti munosabati bilan marhumning oila a'zolari va yaqinlariga ta'ziya bildiradi.

«Ma'rifat» va «Учитель Узбекистана» gazetalariga 2019-yil uchun obuna davom etmoqda Hurmatli abituriyentlar, repetitorlar, ota-onalar va o'qituvchilar!

- Davlat test markazining aprobatsiya jarayonidagi test savollarini e'lon qila boshladik. Vaqtdan yutqazmay, nashrimizga tezroq obuna bo'lishni, gazetaning o'z vaqtida yetib borishini istaganlar «O'zbekiston pochta» AJ va «Matbuot tarqatuvchi» AKning hududiy filiallariga murojaat qilishi mumkin.
- Quyida murojaat uchun mazkur tashkilotlarning hududiy filiallari telefon raqamlari e'tiboringizga havola etilmoqda.

«O'zbekiston pochta» AJning korxonalarini telefon raqamlari

№	Hududiy filiallar	Telefon	№	Hududiy filiallar	Telefon
1	Toshkent shahri filiali	(71) 233-73-56	8	Xorazm filiali	(62) 228-51-71
2	Andijon filiali	(74) 223-26-24	9	Surxondaryo filiali	(95) 501-01-95
3	Qoraqalpog'iston filiali	(61) 222-14-43	10	Toshkent filiali	(71) 268-22-56
4	Qashqadaryo filiali	(75) 221-04-62	11	Samarqand filiali	(66) 229-49-27 229-51-16
5	Jizzax pochta	(90) 538-02-69	12	Farg'ona filiali	(73) 244-47-79
6	Namangan filiali	(69) 233-03-67	13	Sirdaryo filiali	(95) 510-01-94
7	Buxoro filiali	(65) 223-48-93	14	Navoiy filiali	(91) 335-66-62

«Matbuot tarqatuvchi» AKning korxonalarini telefon raqamlari

№	Hududiy filiallar	Telefon	№	Hududiy filiallar	Telefon
1	Toshkent shahri	(71) 233-67-98	8	Xorazm viloyati	(62) 227-48-55
2	Andijon viloyati	(74) 223-82-13	9	Surxondaryo viloyati	(76) 221-91-18
3	Qoraqalpog'iston Respublikasi	(61) 222-88-63	10	Toshkent viloyati	(71) 199-76-66
4	Qashqadaryo viloyati	(75) 225-40-27	11	Samarqand viloyati	(66) 234-22-53
5	Jizzax viloyati	(72) 222-40-01	12	Farg'ona viloyati	(73) 244-50-77
6	Namangan viloyati	(69) 239-10-88	13	Sirdaryo viloyati	(67) 225-11-22 225-11-44
7	Buxoro viloyati	(65) 221-56-90	14	Navoiy viloyati	(36) 223-26-86

Yakka tartibdagi obunachilar uchun nashr indeksi: 149
Korxonalar uchun nashr indeksi: 150

Manzil: 100000, Toshkent sh. Matbuotchilar-32.
Tel.: 71 233-50-55, faks: 233-99-15.
E-mail: info@marifat.uz/Veb-sayt: www.marifat.uz

Mevani qaysi payt yegan yaxshi?

— Yaqinda bir tanishim «Mevani ovqatdan oldin yeyish kerak, bo'lmasa, tarkibidagi vitaminlar organizmga singmaydi», dedi. Shu gap rostmi?

Umid HAYITBOYEV

Qo'rg'ontepa tumani

— Mevalar vitamin, mineral tuz hamda foydali moddalarga boy mahsulot turiga kiradi. Mevalar, asosan, ovqatlanishdan 1,5–2 soat oldin yoki 1,5–2 soat keyin iste'mol qilinsa, foydasi katta bo'ladi.

Go'zallik salomatlikka zarar yetkazmasin

— Yurtimizga turli yo'llar bilan har xil kosmetika vositalari kirib kelyapti. Ularning sifati, odamlar salomatligiga ta'siri biror tashkilot ko'rigidan o'tkaziladimi?

Albina RAJABOVA

Nukus shahri

— Respublika hududiga olib kiriladigan kosmetika vositalari bo'xona ko'rigidan o'tish jarayonida hududiy sanitariya-epidemiologiya nazorati markazlari tomonidan namunalar olinib, o'tkazilgan laboratoriya natijalari, ya'ni sifat va xavfsizlik ko'rsatkichlari asosida tegishli xulosa beriladi. Iste'molchilar

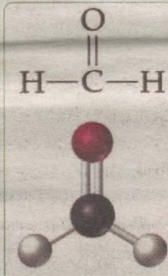

— Aytishlaricha, biz uyda foydalanadigan DSPdan ishlangan mebellar tarkibida kanserogen modda — formaldegid bo'larkan. Aytinch, u qanday modda va uning inson salomatligiga ta'siri qanday?

Furqat EGAMQULOV

Kitob tumani

— Formaldegid — kanserogen parlanuvchi modda bo'lib, uning atmosfera havosidagi miqdori ruxsat etilgan me'yordan yuqori bo'lgan taqdirda teriga salbiy ta'sir etishi va allergik kasalliklarni keltirib chiqarishi mumkin. Shuningdek, ishlab chiqarish korxonalarida ish o'rinlarida formaldegid moddasi miqdori ruxsat etilgan me'yordan ko'p bo'lsa, yuqori nafas yo'llari shilliq qavati va ko'zning yallig'lanishiga sabab bo'lishi mumkin. Shu bois, formaldegid moddasining aholi yashash va ishlab chiqarish joylarida sog'liqqa salbiy ta'sir etmaydigan miqdorda bo'lishini nazorat qilish Davlat sanitariya-epidemiologiya nazorati xizmatiga yuklatilgan.

Mebelda xavfli modda yo'q

— Hozir yog'och o'rnini bosuvchi turli-tuman materiallardan mebel jihozlari ishlab chiqarilayapti. Ular tarkibida odam salomatligiga zarar yetkazuvchi modda yo'qmi?

Zafar RUSTAMOV

Gulliston shahri

— Bugungi kunda mebel jihozlari ishlab chiqarishda yog'och mahsulotlari bilan bir qatorda polimer va boshqa materiallar ishlatilishi mumkin. Ularda inson salomatligiga salbiy ta'sir ko'rsatadigan moddalar mavjud emas.

Savollarga Sog'liqni saqlash vazirining birinchi o'rinbosari B.YUSUFALIYEV javob berdi.

Ma'rifat

TA'SIS
ETUVCHILAR:

O'zbekiston Xalq ta'limi vazirligi,
O'zbekiston Oliy va o'rta maxsus
ta'lim vazirligi, O'zbekiston
Ta'lim, fan va madaniyat
xodimlari kasaba uyushmasi
Respublika kengashi.

Bosh muharrir Husan NISHONOV

Gazeta O'zbekiston Matbuot va axborot agentligida
2006-yil 22-dekabrda 0067-raqam bilan ro'yxatga olingan.
Indeks: 149, 150. V-3340. Tiraj 15082.
Hajmi 4 bosma taboq. Ofset usulida bosilgan,
qog'oz bichimi A-3. Bahosi sotuvda erkin narxda.

TELEFONLAR:

qabulxonasi — (71) 233-50-55;
kotihiyat — (71) 233-99-15;
reklama va marketing bo'limi —
(71) 233-42-92(faks), (71) 236-54-17.

«Ma'rifat»dan
materiallarni ko'chirib
bosish tahririyat
ruxsati bilan amalga
oshirilishi shart.

Tahririyatga kelgan
qo'lyozmalar taqrib
qilinmaydi va muallifga
qaytarilmaydi.

MANZILIMIZ:
100083, Toshkent shahri,
Matbuotchilar ko'chasi, 32-uy.
Web-site: www.marifat.uz

Dizaynerlar:
Malohat TOSHOVA, Faxriddin RAHIMOV.
Navbatchi muharrir:
Niginabonu SHUKUROVA.
Navbatchi:
Faxriddin RAHIMOV.

«O'zbekiston» nashriyat-matbaa ijodiy uyida chop etildi.
Korxonalar manzili: Toshkent shahri, Alisher Navoiy ko'chasi, 30-uy.
O'zA yakuni — 22.40 Topshirildi — 00.30 1 2 3 4 5 6